

2013 m. vasario 22 d., penktadienis

Nr. 8 (1022) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i a

Brangūs skaitytojai,

Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!
Skirkite 2 proc. savo pajamų mokesčio „7 meno dienos“ – leidiniui, pelniusiam išrankią skaitytojų dėmesį.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VŠĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti internte Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

3

Pokalbis su choreografu Richardu d'Altonu

4

Kaip revoliucijos virsta prekėmis

6

Tritomis Jano Bułhako Vilnius

9

Nauji filmai – „Argo“

M. NEKROŠIAUS NUOTR.

Pasroviui

Eimunto Nekrošiaus spektaklio „Rojus“ premjera

Milda Brukštutė

Viena iš svarbiausių Dantės (Dante Alighieri) „Rojaus“ minčių man atrodo ta, kad čia dingsta abejonių kančia. Čia netenkame žemėje mus slegiančių pasirinkimo galimybių. Tai iliustruoja ir Eimonto Nekrošiaus spektaklio pradžioje vaizduojamas įvairiausiu daiktui (karolių, veidrodžių, knygų...) atskratymas. Todėl pamaniau, kad ir man „Rojų“ lieka priimti tokį, koks jis yra, nesipriehinant jaunatviškai, su nekrošiškais simboliais nederančiai vaidybai, dėl kurios be galio sunku buvo stebėti praėjusiais metais pristatytą „Pragarą“. Nebandant to atmetti, kaip tili ši vaidya ir pradėjo diktuoti pagrindines veiksmo supratimo taisykles. Viskas apsilinko tiesiog begėdiku nerimtumu, leidžiančiu išsilaisvinti nuo prievoles nuolat vis pasirodančius simbolius suprasti kaip spektaklyje skambančiai Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninei poemai „Miške“ prilygstančią jégą ir tapo nors ir nepilnu, bet Dantės suformuluotu šios poemos žanru – komedija.

Nekrošiaus „Rojus“ prasideda

dvięjų merginų atliekama Česlovo Sasnausko daina „Karvelių mėlynasis“. Jau tuomet sunku žiūrėti siejas, kurioms, kaip jos dainuoja, ilgu. Užtat labai aiškiai juntamos jaunų aktorių pastangos kuo tiksliau šią dainą atliki. Taip nuo spektaklio pradžios iki pat pabaigos rodoma aktorių jaunystė ir jos bandymas laikytis griežtoje režisūrinėje nelaisvėje. Nekrošiškas simboliškumas nuolatos kontrastuoja su išišveržusiu nepažabojamu studentų gyvybingumu ar metaforiskai aplinkai nederančiu natūraliu žmogiškumu. Spektaklis kalba ne apie Dantės aprašytą rojų, o apie jaunus žmones, atsidūrusius teatro scenoje. Tai dar labiau išryškėjo pasirodžius pagrindiniams – Dantės personažams. Jam atsistojus ant galvos ir pasakius, kad papasakos mums apie tai, ką regėjo rojuje, nors ir tiesmukai, galima buvo suprasti, kad į visa tai, ką regėsime, leidžiama žiūrėti aukštyn kojomis.

Kažin ar įmanoma būtų rasti kitą aktorių, kuris sugebėtų taip šeimininkai džiaugtis, kaip tai pavyksta Rolandui Kazlui, višą sceną užpildančiam savita švesa. Čia jis ne koks nors prašalaitis, užklydės į rojų, o to rojau kūrėjas – pats režisierius Eimundo Nekrošiaus *alter ego*, likusią aktorių vadovas. Jis – tikrasis Dantė, „Dieviškosios komedijos“ autorius, kurio nickas po jokiui ratus iš tikrujų nevedžioja – tai jis pats aprodo visiems spektaklio veikėjams ir žiūrovams savajį, susikurtą pasaulį. Vedžioja visus už nosies ir džiūgauja, nes yra laisvas ir galų gale, kai visi jau gana ilgą laiką žiūri į ji perdėm rimtai, gali daryti tai, ką nori; nesvarbu kur, nors ir Lietuvos nacionalinio dramos teatro scenoje.

O nori jis juoktis, pirmiausia – iš savęs ir iš savo dieviškumo. Tada, kai iš visų pusų laukiamas jo profesinio tobulumo, leisti sau pabėgti nuo žiūrovų bei kolegų lūkesčių ir pasinerti į žmogiškajį, jaukų mokyklinio teatro malonumą. Dramaturgija Nekrošiui visada buvo lyg atspirties taškas, nuo kurio jis pats pradėdavo kurti savą. Šiakart jis sukurė istoriją apie iškilaus režisierius (savo?) rojų. Apie tai, kaip žymus kūrėjas, gyvenimo nuėjės pusę

NUKELTA | 2 PSL.

„Adatos“ dūriai

Muziklo iššūkiai Klaipėdos muzikiniame teatre

Austėja Adomavičiūtė

Klaipėdos muzikinio teatro reperatuare kelerius pračius metus akivaizdžiai pastebimas miuziklo žanro gausėjimas – 2009-aisiais teatras pristatė Raimondo Paulo „Seserį Kerę“ ir Giedriaus Kuprevičiaus „Veroniką“, nesenai uostamiescio scenoje atgijo ir legendinė „Velnio nuotaka“. Tokiam kontekste atsirado naujausias teatro vadovo Ramūno Kaubrio spektaklis – Zigmaro Liepinio muzikinė drama „Adato“, reflektuojanti narkomanijos problemą.

Spektaklio režisierius pirmą kartą „Adatą“, paremtą autobiografiniu to paties pavadinimo Andros Manfeldės romanu pagal jos scenai pritaikytą libretą, pastatė Latvios nacionaliniame teatre prieš šešerių metus. „Adatos“ siužetinė linija grindžiamą jaunos merginos Kristos (Judita Butkytė-Komovienė) nuopuolio istorija. Naivi svajoklė, laukianti tikrosios meilės, veikiamą žiaurių aplinkybių tampa beviltiška narkomanė. Literatūros kūrinio veiksmas turi aiškią apibréžtas laiko ribas – paskutinius sovietmečio metus ir nepriklausomybės pradžią. Iš internetinėje svetainėje youtube.com matyti latviško spektaklio ištraukų susidariau įspūdį, kad Klaipėdos muzikiniam teatre režisierius pasitelkė pirmojo pastymo principus ir režisūrius sprendimus, bet perkėlė veiksmą į Klaipėdą ir gančtinai abstrakčiai perteikė laiką.

Spektaklio veiksmo laiką ženkli – na scenografijos detalės – skirtingo-

se scenos pusėse kabos Gorbačiovo portretai, vėliau atidengiamas Vytais – nuoroda į atgautą Lietuvos nepriklasomybę. Pirmoje dalyje kabaničias LTSR vėliavas su kūju ir pjautuvu antrojoje keičia Europos Sajungos žvaigždės mėlynamą fone. Klaipėda kaip veiksmo vieta deklaratyviai nurodo jos simbolai – Taravos Anikės bei Laivų remonto įmonės teritorijoje esantys triju jūrų liūtų kompozicijos fontanai, taip pat veidrodinė uždanga, atspindinti spektaklio pradžios laukiančius žiūrovus.

Režisierius derina natūralistinio ir sąlyginio teatro principus, jų sampana matoma ir Artūro Šimonio kurtoje spektaklio scenografijoje bei Jolantos Rimkutės kostiumuose. Sąlyginį spektaklio klođą papildo ir scenos sieną dengianti videoprojekcija. Tačiau vizualinė plotmė dviprasmiškai priartėja prie simpatių sovietiniams laikotarpui išraiškos. Spektaklio pradžioje pasirodanti tvarkingu tautiniu kostiumu vilkinti Lietuvos ar Kristos personifikacija pabaigoje atidengia Vyti jau virtusi degradavusia savo kopija. Šalies nepriklausomybę galima suprasti kaip „nelaimę“, nes atsiradus daugiau laisvių žmonės pradėjo lengvabūdžiai žiūrėti į savo gyvenimą.

Spektaklio dramaturgijos problema yra nenuoseklus libretas. Numerinės muzikinių monologų sekos nesieja tolygi veiksmo tékmę, tad daugelis veikėjų poeglių atrodo logiškai nepagrūsti. Spektaklyje gausu nereikalingų atlikėjų iščiūmų ar grįžimų atgal į sceną.

Personą siužetinės linijos yra

pernelyg individualios, nėra aiškuas veikėjų tarpusavio santykio. Akiavaidzu, kad tai pirmas Manfeldės, kaip libreto autorės, darbas teatre. Kitas su literatūrine spektaklio medžiaga susijusi problema – Ramutės Skučaitės vertimas, kuriam trūksta prasminės logikos. Sunku sekti įvykių tékmę, kai Kristos emocijos muzikinėse partijose nepagrindžiamos. Todėl ir nėra visai aiškus Vladžio (Virginijus Pupšys) norai savintis Kristą, jos jausmai Artūrui (Jeromimas Milius) ar Sandros (Kristina Jatautaitė) vaidmuo pastarojo gyvenime. Taip spektaklis, siekiantis reflektuoti grūžiančio jaunos merginos gyvenimo tragizmą, rizikuja viršti neskončiu savo paties parodija.

Dėl tokio skylėto dramaturginio audinio ir muzikinės medžiagos sudėtinga kalbėti ir apie aktorių darbų išbaigtumą. Muzikinės partijos grindžiamos nesudėtingais, lengvai įsimenančiais popmuzikos ir lengvo roko ar roko baladžių motyvais. Ryškiausias personažų perversmas, kurį nusako ir kostiumų pokytis, įvyksta antros dalies pradžioje, kai šviesią, tyrumą simbolizuojančią Kristos suknelę keičia apiplyšę dražužiai, Virginijaus Pupšio narkotikų prekeivis Vladis vietoj kieto metalisto kostumo apsivelka apsiurus lietpaltį. Žanos (Evelina Lozdovskaja) placiakelnių kombinezoną keičia paltas ir visur tampomas prarastą kūdikį atstojantis pliušinis meškinas. Kristos priklasomybę Vladžiui ir narkotikams simbolizuoją ant jos kaklo užnertas antkaklis, kurį ji nusiima tik spektaklio pabaigoje, taip pat ryškus jos kaip mario-

Jeronimas Milius (Artūras), Judita Butkytė-Komovienė (Krista)

D. MATVEJEVO NUOTR.

netės motyvas, tiek scenografijoje, tiek videoprojekcijoje išreikštasis stovuko, rusiškos lėlės „vanka vstanka“, pavidalu.

Prie fantasmagorijos spektaklis priartėja tada, kai pradėjusios vartoti narkotikus Kristos sąmonę užvaldo haliucinacijos. Tai perteikiama per spektaklio atmosferos kūrimui svarbias, tačiau pernelyg iliustratyvių Pauliaus Juodzevičiaus vaizdo projekcijas bei nebylių sunkiai įvardijamų būtybių (raudonais kostiumais, su rankas atstojančiais vamzdžiais ir geometriniais kūgiais vietoj galvų) minių. Spektaklio choreografija (autorius Aurelijus Liškauskas) remiasi kelių stipresnių atlikėjų pasirodymais, pavyzdžiu, plastiškas šokėjas Donatas Želvys vaidmenį kuria vien tik judesi. Vis dėlto šokio ir blaškančio judesio šiame spektaklyje gal net per daug, ypač kai prie viso to prisideda videoprojekcijų margumas ir būtybių su vamzdžiais vietoj rankų ar paplūdimio minios pasirodymai. Choro kaip masės

vaidmuo „Adatoje“ nėra tinkamai išspręstas. Ir nors režisierius naudojo daug simbolų ir išbandė sąlyginio teatro principus, spektaklio išraiška pasižymi pernelyg demonstratyviu deklaratyvumu ir iliustratyvumu, užbraukiančiu meninę interpretaciją.

Galima sakyti, kad miuziklo padėti Lietuvoje charakterizuoją „Sienmens“ ir kitose arenose pastaraisiais metais vis dažniau rodomi muzikiniai spektakliai – atgaivinta „Meilė ir mirtis Veronoje“, „Tadas Blinda“, naujametiniai „Muzikos garsai“... Tačiau kokybiškų pavyzdžių, jungiančių muziką ir dramos teatro principus, valstybinių teatrų scenose itin reta.

Galima kaltinti prastą Klaipėdos muzikinio teatro akustiką bei techninę būklę, repertuaro formavimo problemas, kelti žiūrovo ugdymo klausimą. Kol kas atrodo, kad šio teatro trupei tiesiog trūksta didesnių kūrybinių iššūkių ir tikėjimo savo galimybėmis.

Scena iš spektaklio

M. NEKROŠIAUS NUOTR.

Kazlui kédę: jis negali jos tiesiog pasakyti, viską reikia tiksliai apskaičiuoti, pažymėti keturis taškus su kreida ant grindų ir tik tada ją įmontuoti į vietą. Beje, kreidos, kuri neįsvingiamai asocijuojasi su mokykla, šiame spektaklyje visur pilna, ji pagrindinis, nuolatos veiksmą lydinanti akcentas...

Po intensyvus darbo, prikalbinę režisierių pasilikti, galimybę pailsėti turėjo į mokiniai. Vienas jų grojo gitara, o visi kartu dainavo „Pink Floyd“ dainą „Wish You Were Here“. Turbūt, kaip jaunimui ir priklauso, buvo ir alkoholio. Matyt jo neteko, tačiau Ieva Trišauskaitė, Beatričės atlikėja, netikėtai pradė-

jo deklamuoti savo tekstą, be galio išjautusi ir sunkiai artikuliudama, kai tuo tarpu visi kiti dainavo toliau. Dar vienas stropumo įrodymas – net ir vakarėlyje studentė negalėjo atsiriboti nuo savo vaidmens.

Vienoje iš paskutinių spektaklio scenų, Dantė likus vienam su Beatričė, ji ištiesusi ranką laukia taurés, bet vanduo išpilamas jai į delnā ir režisierius pats ji išgeria. Mokytojas suteikia iliužiją mokiniams, kad juos gaivina, o pats sau pasilieka visą neva jiems skiriamą jėgą. Jis maitinasi jų jaunatviška energija, ir tai – pagrindinė šio režisūriino rojus paslaptis.

Pasroviui

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kelio, spauna į visą sau būdingą preciziškumą ir pradeda mėgautis jaunyste. Atsisako net sau būdingos triju spektaklio veiksmų trukmės, pasitenkinamas vienu, ir pasineria į, rodos, tik studentams būdingą lengvumą.

Pragaras baigėsi, galima elgtis instinktyviai ir klestelėti žaviai studentei ant kelių. Ji nesupyks, čia nickas nepyksta, juk jis – dieviškasis režisierius. Mokiniai stengiasi kiek įmanydami, bet mokytojas žino jų galimybes, todėl net nesuteikia proges kiekvienam pasakyti raiškai savo teksto – šiaip ar taip, pagarsinė muzika, kad žiūrovų salėje vis tiek beveik nieko nesigirdi.

Tačiau jie nešiojasi knygas, kaišo jas mokytojui po nosimi ir skaito, įvardydami net giesmių numerius, pabrėždami, kad profesionalumo stoka kol kas tenka užpildyti stropum. O mokytojas gali vartytis pagarbome, mėgautis stebėdamas, kaip nė nesusimąscius pildomas kiekvienas jo paliepimas. Nors mylimiausiai

mokinėi ir suteikiamas pagrindinis – Beatričės vaidmuo (Ieva Trišauskaitė), iš esmės ji, kaip ir likę aktorių, atlieka ta pati studentų vaidmenį. Pabaigoje Beatričė taip įtiki savo jėgomis, kad net sušunka savo pačios, improvizacinę, asmenišką mintį: „Roju tikrai yra!“ Tačiau niekaip nepavyksta žiūrėti į ją kaip į Beatričę, kaip į Kazlui lygią pakelėivę, nes savo vaidyba ji visi viena artimesnė kurso draugams. O rojus tikrai yra, ji nemelavo – nes režisierius išsisi iš mėgaujasi gyvenimo teikiamais malonumais, o jie vienintelial, būdami tokie jauni, visi kartu turi galimybę vaidinti jo teatre.

Priešais sceną, orkestro duobėje, yra du iš studentų būriu išskirkiantys, bet irgi Kazlo klausantys žmonės. Vienas jų galėtų vadintis režisierius padėjėju (Audronis Rūkas): jis priima visus neberekalingus daiktus, o prireikus paduoda taurę vandens (gal vyno?). Kitas – prie pianino sėdintis muzikantas (Pijus Ganusauskas), kuriam kada pan-

rėjus galima pamuojuoti ir pasiprästyti muzikos, nurodant ir kokį tik nori tempą. Ir nors Kazlas žvelgia į ši personažą kiek ironiškai (vis dėlto ir jis čia atėjės iš to paties kurso), tai visai nesvarbu, svarbiausia, kad jam niekada netenka nuobodžiauti, kad pavargęs nuo mokinii bet kada gali prieiti prie pianisto ir perduoti linkėjimų kad ir Oskaro Koršunovo „Išvarymui“.

Galima pastebėti ir dar vieną aliužią į kitą, praėjusias metais „Naujosios dramos akcijoje“ parodytą Árpádo Schillingo spektaklį „Dvasininkė“. Kai režisierius, pajutęs nuobodulį dėl jam vis mokykliškai kartojo Dantės teksto, pradeda begti ratu nuo savo mokinii, o jie lekia jam iš paskos, sunku neprisiminti „Dvasininkėje“ taip pat bégančių mokinii kuno kultūros pamokoje. Taip lyg užsimenama, kad šie aktoriai – tai Nekrošius išgalvotų judeisų mechaniski atkartoja. Tą puikiai iliustruoja ir scenos, kurioje vienos studentų atneša

Menas be geografinių ar vidinių ribų

Choreografą Richardą d'Altoną kalbina Skaidrė Baranskaja

Baleto menas bene glaudžiausiai susijęs su muzikos menu. Šiuos du meno pasaulius sėkminges „dalijasi“ ir menininkai, turiningai papildantys vieni kitų meninės kūrybos pasiekimus: pagal kompozitorių opusus statomi baletų spektakliai, inicijuojami specialūs muzikiniai užsakymai, šokėjas muziką pertekliai judesiai, muzika lydi šokį ne tik scenoje, bet ir repeticijose. Baletu menas, kaip ir muzika, yra kupinas įvairių stilių bei metodikų įvairovės. Tad muzikams smalsu, kas aktualiavus vyksta baletu pasaulyje ir kaip šokėjai tobulina savo meistriškumą.

Pažvelgus į Lietuvos nacionalinio baletu trupės darbą, akivaizdžiai pastebimas nusiteikimas naujiems proveržiams. Ilgą laiką iki tobulumo šliuodama akademiniškų, tradiciinių klasikinių baletų *pas* bei dirbdama daugiausiai su viciemis arba kviečiantis žymiaus Rusijos pedagogais, trupė galusiaiatsiveria ir kitoms patirtims. 2013 m. sausio 29 – vasario 10 d. pasaulyje plačiai žinomas pedagogas Richardas d'Altonas vedė LNOBT meistriškumo pamokas ir plėtė šokio menininkų akiratį pasaulinės patirties kontekstais.

Richardas d'Altonas, praeityje žymus baletu artistas, Alices Alonso asmeniniu kvietimu dirbo Kubos Nacionalinio baletu trupėje, taip pat – „Orlando Ballet“ teatre (JAV), kuriam vadovavo įžymusis Fernando Bujonesas. R. d'Altonas taip pat yra tarptautinių konkursų Havanoje laureatas, šokęs beveik visą klasikinį repertuarą, Augusto Bouronville'o, taip pat – George'o Balanchine'o choreografiją. Šiuolaikinį šokį įvaldė dirbdamas su tokiaisiais garsais choreografais kaip Glenas Tetley Robertas Northas, Alberto Mendezas, Gustavo Herreira, Fernando Bujonesas ir kiti. Nuo 2004 m. pradėjo ir baletu pedagogo karjerą. Jo mokiniai sėkminges dalyvauja tarptautiniuose konkursuose, priimti mokyti į geriausias pasaule mokyklas ir akademijas. Karališkoji Antverpeno baletu mokykla, Maskvos Didžiojo teatro akademija, Kanados Karališkoji baletu mokykla, garsiausios JAV ba-

leto mokyklos įvertino šio jauno pedagogo įdirbį. Richardas d'Altonas yra „Houston Metropolitan Dance Company“ ir Hiustono San Jacinto koledžo fakulteto narys.

Richardas d'Altonas malonai sutiko pasidalinti mintimis apie naujausias pasaullines tendencijas baletu pedagogikoje ir įspūdžiais apie Lietuvos baletu trupę.

Jūs esate jaunas, bet jau tarptautinės reikšmės baletu pedagogas. Kokių teatrų teko vadovauti meistriškumu pamokoms?

Pradėjau Vienos valstybinėje operoje, kur dirbau su trupės artištais bei šio teatro baletu mokyklos mokiniais. Vėliau dėčiau Kanadoje, „Canada's Royal Winnipeg Ballet“, Prahos nacionalinėje operoje, Drezdeno operos teatre, „Teatrul de Balet Sibiu“ Rumunijoje ir kitar.

Skirtingi teatrų, skirtintos mokyklų, baletu tradicijos. Kokios tendencijos vyrauja pasaulyje baletu trupėse, ar jos noriai atsiveria kitoms patirtims, ar galbūt minėtos tradicijos unifikuoja į bendrą šokio kalbą?

Pasaulinio lygio baletu trupėse dirba daug užsieniečių, todėl iš skirtintų mokyklų atnešti stilialiai ir tradicijos, be abejonių, unifikuoja, ieškoma bendro, visiems priimtinio vektoriaus. Vis dėlto Europos teatrų, manau, daugiausiai remiasi rusiška tradicija ir šokio metodika. Daugelis artistų ir jų repertorių arba patys yra rusai, arba mokesi rusų baletu mokykloje, arba jų pedagogas susijęs su šia tradicija. Kitokių patirčių perėmimas labiausiai priklauso nuo konkretaus teatro meno vadovo pozicijos kitų tradicijų atžvilgiu, taip pat yra glaudžiai susijęs su teatro repertuaru. Pavyzdžiu, tokie baletai kaip „Bajaderc“, „Gulbių ežeras“ ar „Žizel“ turi savo šimtmetes tradicijas, todėl jas siekiama tiesiog išsaugoti ir pateikti žiūrovams kiek įmanoma autentiškesnes. Modernūs pastatymai reikalauja jau kitokių metodikų ir technikų, todėl pasaulinio lygio baletu artistai miegai mokosi ir dirba įvairiausiai stiliais,

Richardas d'Altonas dirbtas akimirka

M. Aleksos nuotr.

stengiasi įvaldyti įvairias technikas. Todėl labai aktualus tampa pedago-gas, žinancio ir atpažįstančio įvairius stilius, darbas. Galu gale nuo pedago-go bei repertoriaus kompetencijos priklauso ir konkretių vaidme-nų traktuotė baletu spektakliuose. „Don Kichoto“ negalima šokti tokiu pačiu stiliumi kaip, pavyzdžiu, „Gulbių ežero“, Balanchine'o simfoniniai baletai taip pat turi savus reikalavimus. Vadinančių baletu „pamokų“ metodikas teatro baletu pedagogas repertorius taip pat formuoja priklausomai nuo reper-tuario.

O kokia tradicija remiatės jūs pats?

Iš esmės tai kubietiška tradicija. Kokia ji? Garsioji Alicia Alonso remėsi įvairių mokyklų metodikomis ir sukūrė savę, puikiai suderintą ir pa-grįstą metodiką. Havanoje išmokau ir prancūziškos technikos, ir itališ-kos tradicijos niuansų, ir, žinoma, rusiško stilialia pagrindu.

Ne paslaptais, kad Lietuvos baletas taip pat subrendo rusiškos tradicijos kontekste, bet visada kai kuo labai skyriši nuo, tarkime, mask-vietiško stilialiaus. Kaip jūs manote, ar mūsų trupė pajęgi įveikti šių laikų iššūkius ir atliki įvairių stilų choreografiją?

Jūsų trupė yra pajęgesnė, nei jūs manote. Baletu artistai yra tobulai įvaldė pagrindinę baletu techniką ir turi didžiulį norą bei motyvaciją. Lietuvos baletu artistai vienareikš-miskai gali konkuruoti tarptautinėje erdvėje ir būti labai paklausūs.

Įvairiuose stiliuose. Žinoma, yra stilii, kurių neįmanoma įvaldyti per trumpą laiką. Netgi pakankamai pa-prastas Bouronville'o stilis rei-kalauna nemažo išankstinio įdirbio. Vis dėlto ši trupė pajęgi įveikti tokius iššūkius, jeigu bus dirbama kryptingai ir su kompetentingais re-petitoriais. Lietuvos baletas yra labai gabių, tačiau dar nepestebėtu baletu artistų. Skirtingi choreografa galbūt padėtų atskleisti kai kuriems iš šių jaunų talentų. O ru-siškos tradicijos įtaka iš tiesų labai juntama geraja prasme, tačiau, kaip teisingai pastebėjote, yra dar kai kas savito. Galbūt tai atvirumas kitoms įvairioms tradicijoms, o gal ir tam tikri nacionaliniai meniniai bruozai.

Kaip manote, ar baletu mokyklos bei akademijos taip pat turėtų keisti tradicijos kursą, ar vis dėlto šioje srityje reikėtų daugiau nuo-seklumo ir tradicijos palaikymo?

Tai, ką aš matau teatro baletu trupėje, leidžia manyti, kad Lietuvos baletu mokykla tikrai gerai paren-gia baletu artistą. Todėl akivaizdu, kad susiformavusio šios mokyklos metodikos pagrindo keisti ar juo eksperimentuoti tikrai nėra reikalo. Kitas klausimas yra mokinio aki-račio praplėtimas įvairių stilų po-zūriu. Žinoma, būsimasis baletu artistas, susipažinęs su įvairiomis šokio technikomis jau mokykloje, ateityje bus kur kas pranašesnis ir perspektyvesnis tarptautinėje erdvėje už tą, kuris pažiusta tik vieną tradiciją. Esu giliai įsitikinęs, kad viskas priklauso nuo konkretaus pedagogo.

Pagrindinė problema – kiek jis pats pajęgas atsiverti, suprasti ir meniškai išdėstyti kitokias metodikas. Norėčiau dar kartą pabrėžti, kad kalbu tik apie supažindinimą su įvairiais stiliais. Chaotiškas blaškytinis tarp metodikų dažnai lemia liūdnus rezultatus. Čia lozungams vietas nėra. Visi mokyklos pedagogai turi susitarti ir išlaikyti vieną bendrą liniją. Tai – baletu mokykla. Galu gale penkta pozicija visame pasaulyje yra ta pati penkta pozicija. Šiaip ar taip, šiandien geras baletu meno tradicijos „perdavėjas“ turi būti kosmopolitiskas ir atviras įvairioms patirtims. Tokią laikyseną diktuoja šiuolaikinės pasaullinės tendencijos.

Tai galime teigti, jog baletu menas neturi geografinių ribų?

Baletu menas šiandien neturi netik geografinių, bet ir jokių kitų ribų. Niekada negalvojau, kad pamatyti tokia „Kopeliją“, kokią pamaciai jūsų teatre (libreto autorius ir dailininkas Michailas Šemiakinės, choreografas Kirilas Simonovas, – red. past.). Artistų akys dega, jiems patinka šokti tokius spektaklius, publikai puikiai priima, ir tai rodo, kad baletu skliaudai ribų nėra. Ir geografinių ribų, be abejonių, jau nelikę. Pavyzdžiu, jūsų baletu meno vadovas Krzysztofas Pastoras da-bartiniame baletu pasaulyje yra vienas žinomiausių ir geriausių. Man įdomu žiūrėti, kaip jo vadovaujama trupė vis labiau atsiveria ir įvaldo įvairias choreografines technikas. Nauji projektais, kuriuos bet kuri pasaulio trupė traktuoja kaip nemenkā iššūkį, Lietuvos baletu trupė jau yra prieinami ir įveikiami. Žinoma, baletu menas yra tarptautinis menas, jis, kaip ir visi kiti aukštostios kultūros menai, neturi griežtos lokalizacijos, jo unikalumas yra suprantamas ir pripažintas visame pasaulyje.

Dėkoju už pokalbij ir įdomias įžvalgas. Lauksime kito jūsų apsilankymo Lietuvoje.

PARENGĖ
SKAIDRĖ BARANSKAJA

Anonsai

Paskutiniai „Madam Baterflai“ spektakliai

Vasarį 26 d. Lietuvos publika paskutinį kartą išvygs kerinčią Giacomo Puccini operą „Madam Baterflai“ Nacionalinė operos ir baletu teatro scenoje. Po spektaklių 23 ir 26 d. vienas gražiausiai teatro pastatymų keleriems metams iškeliauja į didžiausias Londono ir Niujorko operos scenas.

Bendras LNOBT, Anglijos nacionalinės operos ir Niujorko „Metropolitana“ pastatymas 2006 m. savo įtaiga ir menine kokybe tiesiog sukrėtė Lietuvos operos pasaule. Spektakli kūrė britų kino legenda, režisierius Anthony Minghella (1954–2008) – ne vieną „Oskaro“

„Madam Baterflai“

flai“ išliko kaip vienintelis A. Minghelles darbas operos scenoje.

Kaip spektaklį pristato Anglijos nacionalinė opera, „Madam Baterflai“ – tai kvapą gniaužianti kinematografinių įvaizdžių ir tradicinio japonų teatro jungtis, praturtinta kostiumų spalvų šešlsmo, stulbinamos scenografijos ir genialiai įvestų lėlių teatro elementų.

Pirmoji šio bendo britų, lietuvių ir amerikiečių pastatymo premjera įvyko Londono dar 2005 metais. Vėliau, 2006-ųjų pavasarį, A. Minghelles „Madam Baterflai“ išvydo Vilnius publiką, o netrukus prie koprodukcijos prisijungus ir Niujorko „Metropolitana“ tų pačių metų rudenį „Madam Baterflai“ iškilmingai atidarė šio teatro 2006–2007 metų sezona.

Nuo to laiko spektaklis pakaito mis buvo rodomas Londono, Vilniuje ir Niujorke. 2008 m. LNOBT ji vežė į Ispaniją, o 2012 m. – į Kiniją, kur „Madam Baterflai“ atidarė didžiausio Pietų Kinijoje Guangzhou operos teatro rengiamą festivalį.

Paskutiniame „Madam Baterflai“ spektaklyje Vilniuje vasario 26 d. dainuos pirmoji šio pastatymo Čio Čio san – Irena Zelenkauskaitė, už vaidmenį apdovanota „Aukšsinu scenos kryžiumi“. Pinkertonio partiją atlikis solistas iš Latvijos Andris Ludvigas. Spektaklyje dainuos Dainius Stumbras, Laima Jonutytė, Rafailas Karpiš, Arūnas Malikėnas ir kiti solistai. Diriguos Martynas Staškus.

LNOBT INF.

Pokyčių valdymas

Kelios parodos Londono, arba kaip revoliucijos virsta prekėmis

Agnė Narušytė

Tai tik biurokratų terminas. O pokyčiai – nesuvaldomi, visur. Štai ir Londono – einu sau eiline priemiestio gatve ir staiga kažkas kad užriks: „Laikai pasikeitė nuo tos dienos, kai tu gimei!“ Tokiu šaižiu namų kankintojos balsu. Atsigrežiu: balsas skirtas žilai seniuukei, bandančiai lazdele prakalbinti pinigų automatai. Iki jos gimtadienio – neįžvelgiami laiko toliai. Nuo tos akimirkos visur painiojosi kaitos ženklai. Krizės apkarpytos paslaugos. Pabrangę transporto bilietai. Po automobilių stovėjimo aikštėje rasti karaliaus Ričardo III grūžiai. Kinų mandarinų kalba mokyklose. Šalia Viktorijos stoties prie manęs prišoka vyriškos lyties Merė Popins su cilindru, apskritais akiniais, pa-rausvinta žandais bei lūpomis ir švelniausiu balsu klausia: „Kuo galėčiau padėti?“ Pasivaideno, kad netrukus skelbimų stende atsivers durys, pro kurias išskrisime kartu su Rytų vėju, bet dėl visa ko išveble-nau banalu pageidavimą: „Kaip nuteiti iki „Saatchi“ galerijos?“

Nusivyliau. Jis nupasakojo kelią tiksliai ir paprastai: praeisite parką, paskui – keliai šimtus metrų į kairę iki Sloane Square stoties, o tada – į dešinę. Viskas taip ir buvo – galerija ten. O joje – dvi rusų meno parodos, dabartinio ir sovietinio. Dabar ties dalis kažkodėl įvardyta Stalino šukiu: „Linksmumas – pats ryškiausias Sovietų Sąjungos bruožas“. Tu norėta pabrėžti autoironišką rusų požiūrių į pokyčius, kurie paprastai baigiasi blogai. Bet kai kurie žiūrovai, maty, jį suprato tiesiogiai, nes kikeno žiūrėdami į Sergejaus Vasiljevo fotografijas iš „Rusų kriminalinių tatuiruočių enciklopedijos“ (2010). Kaliniai paklusnai demonstruoja savo kūnus, aprentus piešiniu, suraizgytu iš meilės, ilgesio, tikėjimo ir baimės ženklų: „Gott mit uns“, kaukolės, velniai, Dievo motina, Leninas, cerkvė, erškėčių vainikas, „neleciu kurvoms knaisiotis po mano širdį“, dolorai, antpečiai, svastika, nuoga moteris, akis... Kaliniai žvelgia taip, kad nedrištum nico paklausti.

Britų kritikams visa tai daro įspūdį – mišlingas nusikaltėlių kodas iš nesuprantamos šalies. Bet man tai jau atrodo tiesiog patikima prekė. Kaip ir ne kartą tame pačiame Londono matyti Boriso Michailovo „Atvejo istorijos“ (1997–1998) personažai – savo žaizdas, operacijų siūles, išpūliausius lyties organus fotografui demonstruojantys benamiai, gyvenantys Charkovo apylinkių sniegynuose, nusismaukę kelnes, pasikėlę palaidinės ir dažniausiai linksmi (*sic!*). Jų „apnuogintas žmogišku-mas“ yra klaikesnis už mirtį, o užuominos į klasikinės tapybos kompozicijas téra skaudi pašaipa. Tai – pokyčių aukos, kurių vienintelis pasidžiaivimas – medaliai, gauti už nebegaliojančius praeities nuopelnus. Daikiniai įrodymai, kad glo-

balizacija tikrai gamina žmogiškas atliekas, kurias taip niūriai apraše Zygmuntas Baumanas. Jie tik šiek tiek gražesni už prasigėrusius Rimaldo Vikšraičio kaimiečius, bet ne tiek, kad užsikrėustum paradoksaliai Andres Serrano meile susiraukšlė-jusiems senukų kūnams, supjaustytiems lavonams ir šventaisiais parverstiems valkatomis. Antiestetiška Michailovo fotografija, kitaip nei Vasiljevo ir Serrano, neatleidžia mums nuodėmių – pastebėjau, kad toje salėje niekas nesijuokia, net ne-sikalba.

Nesikalba dar vienoje salėje, kur eksponuojamas Vikentijaus Nilino fotografijų ciklas „Kaimynai“, pradėtas 1993 metais – tada, kai pokyčiai visame mūsų regione tapo nebevaldomi. Visų fotografijų schema vienoda: ant blokinį daugiaubučių palangių sedi žmonės, nukorę kolas laukan ir žvelgiantys į nebūties dugną. Jie kasdieniški, apsirengę treningais, megztiniais ir chalatais, už jų nugaru – daiktų prigrūstas bu-tų vidus, dusinanti kasdienybę. Ne-būtis, priešingai, vilioja vešliais medžių lapais, kurių plokštumose atspindiliu šviesa. Daugybę kartų Nilinas užfiksavo trumpą dvejonių sa-stingi sėdint ant ribos. Neįvardytam parodos lankstinuko tekstu autorui sie žmonės pasirodė abejingi ir pasyvūs, įveikti Rusijos politikos. Bet man šis savižudybės performansas priminė charmsišką juoką – iš to, koks normalus kartaais atrodo gyvenimas atvirkšciai. Akimirką pakibęs klausimas „nušoko jie ar nenušo-k?“ čia suskamba banalai, lyg pi-

giamo televizijos seriale, kur viskas išsišpręs taip, kad gyvenimas galė-tų tėstis be galio. Nes jie (mes?) jau seniai nušokę...

Ir apžūrinėjant parodą, ir skaitant jos recenzijas norejosi priešintis bri-tų entuziazmu, esą štai – „Saatchi“ mums atvėrė kažką nepažištama ir dėmesys gal padės vargstantiems rusų menininkams gauti finansavimą ar kažką panašaus. Pirmiausia, niko ypatingo neatvérė, tik priminė senus stereotipus apie Rusiją: nusi-kaltimas ir bausmė, panieka žmogiš-kumui, necivilizuotas seksas, kasdie-niškas flirtas su mirtimi, atotrūkis tarp nežaboto vartojimo ir siaubin-go skurdo. Antra, ne visi rusai yra iš tikrujų russai – Michailovas yra uk-rainietis, Jānis Avotiņš – latvis, Tamuna Sirbiladze – gruzinė. O ir daug-elis likusiu seniai nebegyvena Rusijoje: Niujorkas, Amsterdamas, Londonas, Berlynas... „Rusas“ čia yra prekybos ženklas, etiketė. O pre-kės vertę grindžia antroji paroda: „Ledo laužumas: Maskvos menas 7–9-asis dešimtmečiai“.

Čia pristatyta pasipriešinimo so-cialiniam realizmui klasika: abstракtus menas, retro modernus menas, popmenas, metafizinis menas, analitinis menas, Maskvos koncep-tualizmas, socartas. Kickvienas, net neišvaizžiausias kūrinys slepia he-rojiškas pastangas iškovoti menui bent nedidelę laisvės teritoriją. Tai-gi žiūrėdama į Francisco Infante's fotografijas (1979) mačiau ne galutinį rezultatą, o būrelį keistuolių, ant ledo statančių veidrodžių arką, kad jos plokštumose atispindėtu-

Sergejus Vasiljevas. Iš „Rusų kriminalinių tatuiruočių enciklopedijos“
19 atspaudas. 2010 m.

Olegas Celkovas. „Penkios kaukės“. 1979 m.

sulaužytas dangus. Mačiau naktimis po kapines ir šiukslynus daikteliau-jantį Latvijos žydą Oskarą Rabiną, prisėdantį tapti mirusiomis spalvo-mis rusų poparto kryžių, smuiką, mirtį ir *nepravdą*. Mačiau, kaip Vitalijus Komaras ir Aleksandras Melamidas kuria absurdūskus „Superobjektus – superkomfortą superžmonėms“ (1976), tarsi žinodami, kad dabar-tje galtingi su žmonėmis kalbés būtent taip (beveik): užuos save, pažvelk į savo vidinę aki, pasiklau-syk savęs, atrodyk oriai (todėl pa-tartina prisirakti prie stulpo), nau-dokis valgymo įtaisu (kad išvengtum pažemimimo atsiesti) ir t.t. Skaičiau Viktoro Pivovarovo paveikslėlius kaip komiksus apie pragare para-šytą gyvenimą, kuris vyksta po nor-malias kasdienybės Maskvoje prie-danga lyg tebesitęst Bulgakovo „Meistro ir Margaritos“ istorija. Ir vis vaidenosi tos išsvajotos laisvės teritorijos simbolis – dar senesnę menininkų pasipriešinimo istoriją menantis Malevičiaus juodasis kvadratas, pasirodantis tai Alek-sandro Kosolapovo suprematistiniame pisuare, tai Eriko Bulatovo drobė-je su mažytele *camera obscura* skylute, tai Dmitrijaus Prigovo „Danguje“, kuriame prakirstas juodas kvadratas numeta virvę – išsigelbėti ar pasi-karti?

Todėl atrodė, kad 1994 m. sukurtas Iljos Kabakovo kūrinys „Menininko neviltis, arba netalentinguju konspiracija“ kalba ne apie aną per-mainų laiką, o apie dabartį. Tuomet Kabakovui tikriausiai rūpėjo paro-dytis, kaij nauja meno kalba nušla-vė ne tik socialistinį realizmą, bet ir modernistų idealus, kartais tiesiog pataikaudama laikui pažeidė auto-riaujas teisę kalbėti. Už muziejinės tvorelės ant sienų kabos socialistinio realizmo paveikslai išdaužytais stik-

lais, o šukės mėtosčiai pat ant grin-dų. Šalia pasakojama istorija apie tai, kaip menininkas naktį sudaužė savo paties parodai pateiktus kūri-nius, nes jie jam atrodė blogi, bet galerininkai nutarę, jog tai – puiki instaliacija. Ir štai menininko dra-ma parduodama kaip spektaklis. Bet jis turi džiaugtis, kad taip pasi-sekė – jis juk neliko praeities atgy-vena, jis pateko į meno apyvartos ciklą, kur simbolinis kapitalas, tiké-tina, virs tikruoją. Vaikšiodama po „Saatchi“ galeriją mačiau, kaip visos diskusijos, idėjos, kančios, susidor-jimai ir revoliucijos virsta prekėmis. Ir todėl jau dabarčiai priklausa Goso Ostrecovo kūrinys „Kriminalinė valdžia“ (2008), regis, išsprūsta iš jam numatyto konteksto. Kamero-se – nusikaltėliai, kostiumuoti ir kaukėti biurokratai, pasikariantys, daužantys galvas į sieną, kurpiantys pabėgimo planus. „Žmonės už šių kaukių gali keistis niekam nepaste-bint, – rašo laikraščio „The Obser-ver“ kritikė Laura Cumming. – Be-veidžiai, groteskiški, identifikuojami tik pagal skirtinės spalvos kakla-raičių, jie nebepajėgia išvengti li-kimo, kurį kadaise suprojektavo sa-vos bendrapiliečiams rusams.“ Ne tik rusams, maga pridurti. Už tų kau-kių iš tikrujų gali slypėti bet kas, jie ten buvo visą XX amžių.

Kodėl apie tai pagalvojau? Todėl, kad „Tate Britain“ galerijoje pamäciu vokietį Kurtą Schwittersą. Jis irgi labai rimtai žiūrėjo į savo meną, nors apsimetė, kad šaiposi. Iš sa-vou buities nuopliau jis kūrė abstrak-cios erdvės deformacijas, tušumas prikimštasis plokštumų, viską – šoko-lado dėžutes, saldainių popierėlius, žurnalų iškarpas, tramvajaus, trau-kinio, teatro bilietus – versdamas

NUKELTA | 5 PSL.

Garsų tėkmė – talentingoose rankose

Nacionalinio Tulūzos orkestro ir pianitės Elizabeth Leonskajos koncertas

Aldona Eleonora Radvilaitė

Šventiškai nusiteikusi publika vasario 14 d. rinkosi į Lietuvos nacionalinį operos ir baletų teatra pasiklausyti puikios orkestrinės muzikos. Kaip gražiai išleistame ir turiningame lankstinuke rašė LNOBT generalinis direktorius Gintautas Kėvišas, „šalia jau griežusių mūsų teatre garsiausių pasaulio orkestrų – Niujorko filharmonijos, Sankt Peterburgo Marijos teatro, Pittsburgho (JAV) ir „Gewandhaus“ (Vokietija) – koncertų, Nacionalinio Tulūzos Kapitolijaus orkestro koncertas neabejotinai taps dar vienу išskirtiniu Lietuvos muzikos gyvenimo įvykiu. Talentingasis dirigentas Tuganas Sokhievas, fortepijonu virtuožė Elizabeth Leonskaja, puikus orkestro muzikavimas – visa tai, neabejoju, sukurs ypatingą muzikos šventę“.

Koncerto programe: Hectoro Berliozo Koncertinė uvertūra „Korsaras“, op. 21 (1845), Roberto Schumannno Koncertas fortepijonui a-moll, op. 54 (1845), ir Modesto Musorgskio siuita „Parodos paveikslėliai“ (1874), pastarajai 1922 m. Maurice'as Ravelis sukūrė spalvingą, žerinčią orkestrinę versiją, užsakyta žymaus rusų dirigento ir kontrabosininko virtuožo Sergejaus (Sergo) Kusevickio. Sunku spręsti, kas inspiravo gausiai susirinkti klausytojus, ar išpūdinga teatro aplinka, ar žymūs atlikėjai, ar kokybiška XIX a. muzika.

Kaip skaitome lankstinuke, „1968–2003 m. Nacionaliniam Tulūzos Kapitolijaus orkestrui dirigavo prancūzų simfoninės ir operinės muzikos entuziastas Michelis Plassonas, šiuo

metu einantis garbės dirigento parėgas. Jo vadovaujamas kolektyvas išstobulinė simfoninės muzikos atliliką, išleido daugiau kaip 60 įrašų (kompanija EMI), dalyvavo daugy-

kiečiamas diriguoti garsiausiuose pasaulio operos teatruse ir koncertuoti su žymiausiais orkestraais.“

Koncerto solistė – pianistė Elizabeth Leonskaja gimė Tbilisyje, rusų

Pianistė Elizabeth Leonskaja, dirigentas Tuganas Sokhievas

M. ALEKSOS NUOTR.

bėje tarptautinių gastozių. Iš Rusijos kilęs osetinas dirigentas Tuganas Sokhievas tapo šio orkestro meno vadovu 2008 m. Jo vadovaujamas kolektyvas išsplėtė iki 125 muzikantų. Nuo 2012–2013 m. sezono pradžios T. Sokhievas ketverius metus vadovaus ir „Deutsches Symphonie Orchester Berlin“ kolektivui, grįj Vienos, Roterdamo filharmonijas, Suomijos radiją, debituotus su Leipcigo „Gewandhaus“, Čikagos, Filadelfijos orkestrais. Jis dažnai

šeimoje, vienuolikos jau koncertavo. Studijų Maskvos konservatorijoje metais ji sėkmingai dalyvavo George Enescu, Marguerite Long ir Karalienės Elžbietos konkursuose. Jai teko laimėti skambinti duetu su Sviatoslavu Richteriu iki šio išskirtinio menininko mirties 1997 metais.

1978 m. E. Leonskaja apsigyveno Vienoje. Ji aktyviai koncertuoja kaip solistė su prestižiniais pasaulio orkestrais, žymiai dirigenta, dalyvauja vasaros festivaliuose, ren-

gia solinius rečitalius Paryžiuje, Madride, Barselonoje, Londone, Edinburge, Miunchene, Ciuriche, Vienoje, koncertuoja su Emersono, Borodino ir Artemis kvartetais. Pianistė pelnė ne vieną apdovanojimą už įrašus. Vienas prancūzų žurnalistas ją apibūdino kaip „paskutinę didingą tarybinės mokyklos damą“.

Koncertą orkestras pradėjo Hectoro Berliozo Koncertine uvertūra „Korsaras“, jis suskambėjo skaidriai, šviesiai, saulėtais. Panašiai nuteikė ir tais pačiais 1845-aisiais Roberto Schumannno sukurtas Koncertas fortepijonui ir orkestrui a-moll. Brandi, inteligentiška pianistė E. Leonskaja ir jaunatviškas dirigentas traktavo šį kūrinį ramiai, jaukiai, be audringų kulminacijų. Tai, jog Ferencas Lisztas kūrinį taikliai pavadino „koncertu be fortepijono“, tarsi ikvėpė atlėkėjus susilieti ir pateikti malonią kamerinę muziką. Tik pirmos dalies (Allegro affettuoso) fortepijono solo ižanga iš dalies pabaiga (su orkestru) skambėjo ryškiai, veržliai. Kita muzikinė medžiaga – tiek minorinė pagrindinė tema (espressivo), kurią ekspozicijoje pateikia orkestras, vėliau perima solistas, tiek kita išraiškinga minorinė tema (taip pat espressivo) – pertekitos šviesiai, lanksčiai. Nebuvo įtampos ar audringo romantisko jaudulio ir Animato, Passionato epizoduose, net ir pianistės solinėje Cadenza dalyje. Muzika liejosi nuosekliai, kokybiškai, pabrėžiant tik pažymėtus tekste sforzando. Po pirmosios dalies sužavėta publika netikėtai pratrūko aplodimentais. Antroje R. Schumannno Konerto dalyje (Intermezo. Andantino grazioso) juo labiau buvo juntamas solisto ir di-

rigento noras muzikuoti ramiai, pa- prastai, su nuosaikiu emociju nusi- teikimu. Panašiai buvo traktuojama ir trečioji dalis (Allegro vivace), kurios tik pagrindinė tema ar kiti nedideli epizodai buvo aktyvūs ir ryškūs. Kitas temas vieningai tyliai, kokybišku garsu skambino pianistė, panašiai griežę ir orkestras. Šis ramus, melodiškas muzikavimas paverčė klau- sytojus, ir šie savo entuziastingomis ovacijomis išprāsė bisų. E. Leonskaja Claude'o Debussy „Fejerverku“ įrodė savo smulkios technikos skam- binimo meistrystę bei gerą skonį. Gal žiežirbos ir nelakstę, bet buvo gražu, sklandu.

Po pertraukos teatro erdvę užpildė Modesto Musorgskio sukurti „Parodos paveikslėlių“ garsai. Didžiu- lis orkestras griežę labai švariai, intonuotai, kokybiškai, synchroniškai, be stiprių garsinių kontrastų ar perdėto forsavimo. Tarsi be pastan- gų emociagai pateikti atliekamą mu- ziką, orkestras užtikrintai piešė įvairius paveikslus, netgi gana skirtingai sugebėjo perteikti „Pasivaikščioju“ intarpus.

Publikos šūksniais, švilpimu ir plojimais išreikalauti net trys orkestri- nių bisai, o fragmentas iš George'o Bizet operos „Carmen“ tapo viso koncerto kulminacija. Vos telpantis scenoje orkestras griežę neįtikėtinai lengvai, skaidriai, kaip lengvas vėje- lis, o dirigentas Tuganas Sokhievas, po debiuto su Vienos ir Berlyno fil- harmonijų orkestrais 2009–2010 m. kritikų pavadinėtas *Dirigentenwunderwaffe* (stebuklingu dirigentų ginklu), spinduliavo džiaugsmą ir šmaikštų pasitenkinimą.

Daria Krotova. Be pavadinimo nr. 2. 2012 m.

pat metu su tuo žaidžia šachmatais, bet susiduria su dilema: „Gal jam leisti laimėti, nes tuomet jo išraiška draugiška, bet žmonės gali pagalvoti, kad esu blogas šachmatininkas, nes žaidimas pavaizduotas paveiksle. O gal man pačiam laimėti, bet tuo- met jo išraiška bus nedraugiška, ir žmonės galvos, kad esu blogas tapytojas.“ Jis nusprendžia būti geras tapytojas ir leidžia laimėti daktarui. Jis visiems visada leido laimėti, iš jų padarydamas mercus. Dabar lieka pa- sidžiaugti, kaip puikiai menininkas prisitaikė, suvaldė pokyčius, išnaudojo atsiėrusias galimybes, tapo nau- dinges visuomenėi! Argi ne šitaip dabar mus ragina susiprasti nauja- sis liberalizmas? Kaip tik šitaip. Ta- pyti chrizantemas ir portretus. Bet...

Bet Schwitterso nebūtų „Tate Britain“, jei jis tik būtų buvę nau- dinges visuomenėi. Kaip „Saatchi“ galerijoje nėra anuomet tarnavusių liaudžiai socialistinio realizmo meistrų. Yra tik nepristaikėliai ir atskalūnai, nešioję po laukus vei- rodžių arkas ar mokę, kaip užuosti save. Matau, kad Schwittersas tai ži-

nojo, kartais jis atvirai šaipeči iš sa- vo padėties – ant paradininu kostiumu nusifotografavusio kariškio por- treto jis priklijavo skutimosi peiliuku pakuoči, bilieto fragmentą, juodą nuoplaišą ir užrašę: „Tai anksčiau buvo H. R. H. velionis Klarenso ir Avondeilo kunigaikštis. Dabar tai Mercu paveikslas. Atsiprašau!“

Laikai keičiasi. Jau pradėk moky- tis kinų kalbos. O tai bus tau mercas!

ATKELTA IŠ 4 PSL.

mercais, kurių pavadinimą nugvel- bė iš „Komerz Bank“. Kas tie mer- cai? Nudrenuota komercija?

Atrodo, kad Schwittersas žaidė – kaip vaikas, už visas santaupas per- kanties bilietus į gyvenimą. Jis trans- formavo daiktus ir rašė eilėraščius iš garsų, kurie dar nevirto supran- tamais žodžiais: „Bumm bimbimm bam bimbimm“. Jis šaipeči iš savei- ir paties meno, nes jis neturi jokios reikšmės gyvybės evoliucijai. Bet štai – bam – pasikeičia laikas ir na- ciai jį kartu su kitais apskelbia de- generatu. Ta proga 1938-aisiais „Ta- te“ bibliotekoje surengiamą XX a. vokiečių meno paroda, kur dalyvau- ja ir Schwittersas, taip pat – Maxas Beckmannas, Franzas Marcas, Os- caras Kokoschka, Paulis Klec. Pub- lika džiaugiasi šitaip pasipriešinus i naciams, pasiskiusi už laisvę, nors ir mano, kad ši menas iš tikrujų „ne- paprastai bjaurus“. Ir visai nestebi- na, kad per karą pabėgęs iš Vokietijos, Schwittersas Anglijoje buvo

internuotas kartu su kitais „priešais“, kad jo kūrinių nebuvu priimtas į Karališkosios menų akademijos paroda. „Menas negali gyventi už spygliuotos vienos“, – rašė Schwittersas Nacionalinės galerijos direktoriui, prašydamas padėti išėti laisvę. Parodoje eksponuojami laiškai prime- na, kad britai dabar didžiuojasi bu- vusiu priešu, prekiauja jo kančia. Nes Schwitterso kūryba davė impul- są britų popmenui.

Patekės į Angliją per karą, jis ma- tė spalvotą gyvenimą amerikietiškuose žurnaluose. Truputį perdėta optimistinių. Tą gyvenimą jis irgi pa- vertė mercais, suardydamas senių graviūrų reprodukcijas iklijomis iš „Life“ žurnalų, o susilaikymo rūstį – hedonizmo linksmbyje. „Štai už ką mes kovojaime“, parašyta po vienu koliažu. Tai patiko jauniems britų menininkams, taip pat – garsiajam kritikui Herbertui Reedui, tad Schwittersui pasitaikė proga atliliki garsinį „Ursonatų“ performansą Londonie, avangardo menininkų pa- rodoje. Tada publiką girdėjo tik be- prasmėkus garsus. Jis buvo išpra-

vardžiuotas siurrealistų Šekspyrų, jo menas – eilėraščiai mikniams. O dabar tokia pati publika pamaldžiai klausosi išrašo, čia pat gilindamas iš merčų kalbą.

Bet jie jos niekada nesupras, nes mercai neturi prasmės, jie asimbo- liški, jie – veiksmai, kuriuos menininkas atlieka tam, kad išlikyt besikei- čiančioje aplinkoje. Jis sluoksniais klijuoja pasikeitimus, absorbuodamas politikos, karo, kapitalizmo pa- gamintus teršalus, kuriuos paskui iš- leidžia į orą beprasmišas garsais. Pragmatiškai brītų visuomenė sa- ko menininkui: gyvenimas keičiasi, prisitaikyk. Tavo menas turi būti komerciškai sėkmingas, parduo- si – gyvensi, neparduo si – daryk ka nors kita. Schwittersas prisitaiko. Jis iš- sikrausto į Ežerų kraštą, ten tapo realistinius portretus, nutapęs chri- zantemas dalyvauja vietinėje gėlių parodoje ir juokiasi iš savei paties: „Bet kokia garbė! – rašo jis, – žmo- nės dabar žino, kad sugėbu tapyti gėles.“ Ir portretus sugėba – realis- tinius. Štai jis tapo daktarą Geor- ge'a Ainskie Johnsoną (1946) ir tuo

Tritomis Jano Bułhako Vilnius

Stanislovas Žvirgždas

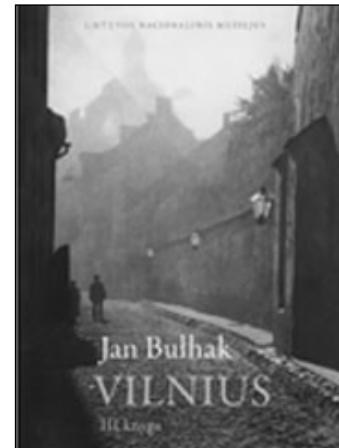
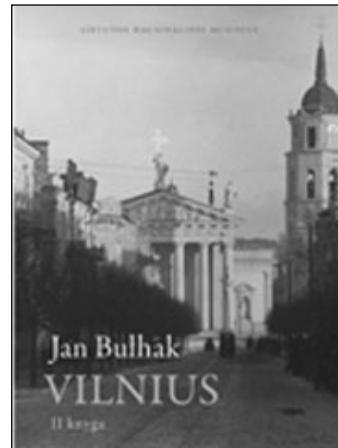
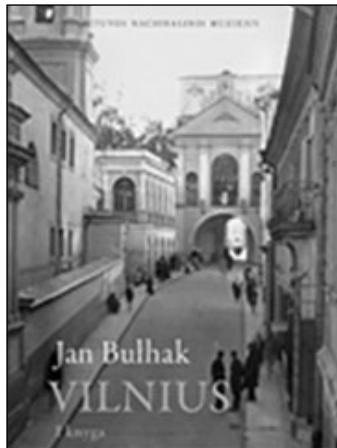
Šiomis dienomis Lietuvos nacionalinis muziejus baigė leisti iškiliausio XX a. pirmosios pusės Vilniaus fotografo Jano Bułhako trijų tomų Vilniaus ir jo apylinkių fotografijų rinkinių – „Jan Bułhak. Vilnius, I–III knyga, LNM, 2011–2013“. Tai didžiausias šio fotografo darbų rinkinys ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėje Lenkijoje bei Baltarusijoje. Leidinio sudarytoja Jūratė Gudaitė anotacijoje rašo: „Lietuvos nacionalinio muziejaus tritomio leidinio *Vilnius* pirmoji ir antroji knygos skirtos svarbiausiai Jano Bułhako kūrybos temai – senajam miestui įamžinti. Jose skelbiamos fotografijos – tai vizuali Vilniaus architektūrų bei lenkų fotografijai. Iš jo žodžio kūrybos ir fotografijų vis iškyla amžinai prarasto laiko ir nuolat atsinaujinčios atminties Vilniaus vizijos. Fotografas besikeičiantį Vilniaus miestą bent trejetą kartą (nuo 1912 iki 1944 m.) užfiksavo gausiuose fotografijų rinkiniuose – prieš Pirmajį pasaulinį karą, per karą ir po jo bei praūžus Antrojo pasauliniuo karo viesuliu smarkiai nukenčiusi, bet nepalūžusi. Nors jo fotografijų supleškėjo Antrojo pasauliniuo karo liepsnose, išliko daug J. Bułhako fotografijų Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje, Lenkijos muziejuose ir kitur.

ijojs – tai vižuali Vilniaus architektūros studija, atskleidžianti fotografo gebėjimą natūralų šviesos šaltinių tikslingai panaudoti įtaigiose architektūrinėse kompozicijose ir, derinant Vilniaus peizažą su architektūra, sukurti monumentalaus istorinio miesto vaizdą. (...) Jano Bułhako kūrybos palikimo trečioji knyga *Vilnius: įvykiai ir žmonės. Apylinkės* – je, Lekijos muziejuose ir kitur.

J. Bułhako darbų vertintojas S. Siestrzencewiczius dar 1916 m. išleistoje knygoje „Vilniaus estetika“ rašė: „Netgi fotografijai, atrodyti, tik profesionalų ir amatininkų reikalui, Vilniuje suteikiamas meno rangas, o p. Bułhako keturiolika tomų miesto nuotraukų – giesmių giesmė apie Vilnių.“

tai svarbiausiai XX a. pirmosios pusės miesto gyvenimo įvykių vizuali kronika, papildyta amžininkų portretais, etnografiniais vaizdais bei meistriškais Vilniaus apylinkių kraštotovaidžiais.“

J. Buļhakas paliko neišdildomā

gis, pasuksi į pirmą pasitaikiusį skersgtatvį ir paskęsi medžių bei žalumynų glėbyje ar, žengęs už posūkio, gérésiesi atsivėrusios bažnyčios architektūros darna ir grožiu.

Romantiškos prigimties J. Buļhakas – Vilniaus poetas. Jis ilgus metus garsino numylėtą miestą „žodžiu ir vaizdu“ – kelionių knygėlėmis po Vilnių ir jo apylinkes bei puikiomis, miesto aurą atspindinčiomis fotografijomis. J. Buļhakas buvo plačių interesų žmogus: mokėsi filosofijos Lenkijoje, studijavo fotografiją Vokietijoje, susirašinėjo su Paryžiaus fotoklubo pirmininku, puikiai raše (nuo eilėraščių, fotografijos technikos ir teorijos knygų iki kelionių knygelių, atsiminimų ir novelių), dvidešimt metų dėstė fotografiją Vilniaus universiteto Dailės fakultete.

tete, buvo puikus organizatorius, ilgai darbavosi meninės fotografijos baruose. Fotografo nuotraukos buvo gerai žinomos Neprirklausomoje Lietuvoje, turėjo ir tebeturi didelį poveikį lietuvių fotografijos raidai. „Fotografuokite širdimi“, – mokė menininkas, ir tas posakis buvo vireso jo gyvenimo turinys. Mums tai yra tarsi savočias testamentas.

Lyg tie Vilniaus varpai ir šiandien tebeskamba kadaise jo parašyti žodžiai apie mylimą miestą: „Vilnius skambina, groja ir gieda bažnyčių bokštais, šypsosi sodų žiedais, raudonuoja čerpių stogais, žavi kalnų žaluma ir upių skaidrumu, suvirpina kiekvieną sugebancią mylėti širdį. Pranašiškai, skardžiai gaudžia Vilniaus varpai: buvome, esame, būsime!..“

Apie J. Buļhako kūrybą rašyta palyginti daug, turime nemažai jo fotografijų albumų, išleistų ir Lie-tuvoje, ir Lenkijoje, ir Baltarusijoje. Be jo fotografijų neapsieina įvairiausiai istorijos, geografijos leidinių, žinynai, enciklopedijos, tačiau jo kūrybos tritomis „Vilnius“ nustelbia visus iki šiol buvusius profesionaliu, dalykišku, išsamiu parengimu, rafiniuotu, klasikiniu maketu ir nepriekaištinga poligrafine kokybe. Tai ištisies giesmių giesmė ir Vilniui, ir jo įvaizdintojui Janui Buļhukui.

Kryptingai dirbant nuveikiami dideli darbai, todėl nenuostabu, kad Lietuvos nacionalinis muziejus kasmet Vilniaus mylėtojus pradžiugina atidengtais fotografijos slėpiniais ir puikiai parengtais, kapitaliniai leidiniai.

Menininkai ir mokytojai

Lietuvos dailininkų sąjungos leidiniai

Kristina Stančienė

Gruodžio pabaigoje Lietuvos dailininkų sąjungoje tradiciškai at- švęstas antrasis „Dailės“ žurnalo metų numeris, šiemet – 15-asis, ju- biliejinis. Kartu su juo pristatytiems LDS leidyklos „artseria“ 2012 m. iš- leistos knygos – „Alfonsas Vilpi- ſauskas“ ir „Adasa Skliutauskaitė“, Šarūno Leonavičiaus iliustruota Maironio baladė „Jūratė ir Kastytis“, „Eglė Vertelkaitė“ bei „Vygantas Paukštė“. Taip išėjo, kad dvi pasta- rosios knygos buvo pristatyti du- kart. Mat Eglė Vertelkaitė ir Vygan- tas Paukštė – Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokylos moky- tojai. O mokytojų kūrybai skirti lei- diniai čia svečiuojasi jau ne pirmą kartą – prieš dvejus metus mokykloje aptarėme Vytauto Šerio kūrybai skir- tas knygas (leidykla „artseria“), per- nai – Laimos Kreivytės sudarytą kny- gą „Marija Teresė Rožanskaitė: vaizdai ir tekstai“.

Knygos „Vygantas Paukštė“ teksto autorė – Milda Žvirblytė. „Kaip Diderot vis apie Greuze, taip Mi-kučionytė apie Janonį“, kadaise šmaikščiai postringavo menotyrininkė Austėja Čepauskaitė. Šią pasta-
ba galėtume perfrazuoti – M. Žvirblytė išsi-
lūs ir negąsdintu savo egzistenciniu artumu. Na ir, žinoma, apie mitinį mąstymą, kurį, kaip svarbią XX a. pabaigos lietuvių tapybos kategoriją, pirmasis savo veikla (tekstai ir paroda) apibendrino Alfonsas Andriuškevičius.

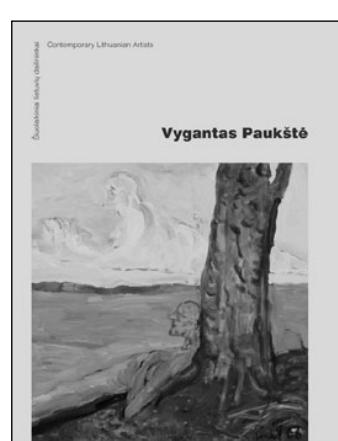
Nors abi knygos papildo LDS le-

A black and white photograph of a woman with dark hair, wearing a light-colored jacket over a patterned top. She is captured in a moment of intense emotion, with her mouth wide open as if screaming or shouting. Her hands are raised in front of her, fingers spread, palms facing outward. The background is blurred, suggesting an indoor setting.

ankstesnės ižvalgas susumuoją ir papildo, išplečia. Panašu, kad autorė, gerai išmananti V. Paukštės kartos, visos šiuolaikinės tapybos konteksta, vis dar randa daug peno apmąstymams ekspresionistinėje Paukštės lyrikoje – kalba apie jo kūrybai būdingą koliažinę prigimtį, kuriamą pasaulį, kuris, pasak jos, yra stabilus ir negasdina savo egzistencinių artumu. Na ir, žinoma, apie mitinių mąstymą, kurį, kaip svarbią XX a. pabaigos lietuvių tapybos kategoriją, pirmasis savo veikla (tekstai ir paroda) apibendrino Alfonsas Andriuškevičius.

kai“, taigi yra panašios savo forma-
tu ir „išvaizda“, menininkų kūryba
čia pristatoma skirtingai. V. Paukštės
atveju knygoje regime retrospektyvią jo kūrybos apžvalgą – nuo anks-
tyviausiu, į dabartinius jo paveikslus
mažai panašiu kūrinių, primenančių
popmeną ar fotorealizmą, iki gerais
atpažistamų „paukštiskų“. O Eglės
Vertelkaitės kūrybai skirtame leidi-
nyje teksto autorė Skaidra Trilupai-
tytė daug dėmesio skiria ryškiam
menininkės kūrybos sprogimui –
parodoms, 2011 m. pabaigoje –
2012 m. pradžioje surengtoms „Ti-
tanike“ ir galerijoje „Kairė–dešinė“

Tą atspindi ir knygoje reprodukuoti kūriniai – gerai, kad joje matome daug naujausių grafikės darbų, miestotę parodose nustebinusį formatais, išraiškos galimybų variacijomis, eksperimentais, kuriuos E. Vertelkaitė visuomet mėgė. Knygos viršelyje reprodukuotas įspūdingas menininkės autoportreto ir Cindy Sherman atvaizdo „miksas“ – puikus įvadas į pasakojimą apie Vertelkaitę – išradinę grafikos eksperimentuotoją, emancipuotą ir intelektualią kūrėją. Svarbu, kad knygos tekste nuolat ryškėja mintis, jog šiai menininkei negana vien postmodernistiškai „perkloti“ skirtinges atvaizdus, cituoti, dekonstruoti ir jungti iš naujo – ji metodiškai, matematiškai „skaičiuoja“ atspausdintus kūrinius.

do kirčius, kūrinio erdvę ir laiką.

Tiesa, paėmus šias knygas į ran-

kas, lieka dvejopas ispūdis. Abu me-

nininkai yra neabejotinai „subren-

dė“ dideliems solidiems albumams.

Tačiau į albumus Lietuvoje kol kas

daugiausia „tebekonvertuojama“ dar

XX a. mūsų dailė. O naujausių laikų

dailės istorija dar tik rašoma... Kita

vertus, ši gerai pažįstama knygų serि-

ja savaip jauki ir patraukli. Nedidelė-

se knygelėse telpa ne tiek jau mažai.

Štai knygoje apie E. Vertelkaitę, kur

buvo itin svarbu atspindėti jos nau-

jesniųjų kūrinių mastus, gelbsti

puošnios išlankstomos įklujos – iš-

skleidę tokius lapus, galime bent

kiek įsivaizduoti originalų palieka-

mą ispūdį, kompoziciją, struktūrą.

Kaip jau minėjau, abu menininkai dėsto VJVDM, taip pat ir Daičiakės akademijoje. O pedagoginė partis neretai kupina paradoksų... Studentai greičiausiai žino dėstytojų kūrybą, o keturmetės mokyklos moksleiviai neretai nustemba, kad jų mokytojai dar ir kuria... Išvysti kitą mokytojo „veidą“ sveika dar ir dėl to, kad mokiniai ne tik įsitikina atsidūrė profesionalų rankose, bet ir papasisemia idėjų. Arba bent jau susimąstę apie įvairius kūrybos impulsus, poveikį, trumpam įsijaučią į menininko „kailį“. Be to, visa šios mokyklos aplinka vratina tuo, kad čia nesistengia...

apimtinių patengia tuo, kai čia rezisteriai gaima per jėgą brukti profesionalių žinių. Greičiau ji lengvai stumteli link tikslø tuos, kurie jaučia poreikj kurti, studijuoti dailę toliau. Kartu, kaip ir bet kurioje institucijoje, ir čia atsiranda nemalonios rutinos, inercijos. O tokie pristatymai, susitikimai su menininkais jà sveikai prasklaido. Kartu tarsi dar kartą „pažymi“ teritorijà – mokyklos erdvę, kurioje veikë tiek įdomių asmenybių, būta tiek mažų ir didelių įvykių.

Didingasis istorinis Niekis

Romualdo Inčirausko paroda „Durbė, Žalgiris ir dar kai kas...“ VDA ekspozicijų salėse „Titanikas“

Salomėja Jastrumskytė

Savitą metalo plastiką ir originalius medalius kuriantis menininkas pristato ištisą metalinį epą, kuria me dogmatiškos istorinės temos pasirodo kaip netikėtos meninės žaismės objektai. Tai metalinis poetinis pasakojimas apie iškilmingą ir prabangią istorijos savikūrą ir savigriovą. Menininkas su ironija žvelgia į istoriografinį perteiklių, laisvai atsirinkdamas reikšmingas datas, asmenis, ivykius, tačiau juos interpretuoja lyg milžiniškos istorinės slinkties paraštes, atsitiitinumus. Pati istorija R. Inčirausko kūryboje lieka anomalinię, kintanti, tai nesibaigiantis performatyvus pasakojimas.

Autorius net tiesiogiai parodo, kad bet kokios memorialinės intencijos yra vaizduotės miklumas, kaij antai keistame medalyje „Stalo žaidimas“ dviejose bronziniuose vežimaičiuose sukrauti besirkantojantys metaliniai veidai ir spalvoto plastilino gabalėliai, spalvoti blokai, iš kurių formuojama istorija kaip artefaktas. Istorijos estetinimas siekia romantizmo pradžią, remiasi Johanno Gottfriedo Herderio mintimis. O tai iš tiesų tvirtas pagrindas šiuolaikiniams medaliams, kuriuos pristato Inčirauskas kaip solidžią savo parodos dalį. Mat tolumo, beveik nerealus istorinio ivyko grožis – tai tas pats estetinio atsitoliniimo malonumas, patiriamas stebint, bet nedalyvaujant. Beje, kai

Romualdas Inčirauskas. „Vyras ir moteris (Sara ir Abraomas)“

kurie menininko darbai (pateikiami fotografijų pavidalu) kviečia vaizdinimus pasakojimus. Arba vivaldiškai muzikalus medalis, skirtas tam pačiam istoriniam asmeniui – skirtinos rūšies ir spalvos akmens diskai, inkrustuoti metalu ir netikėta besukančia forma sudarantys metų lai-

kų ketvertą aplink mažytę Tolminkiemio bažnytėlę, išlietą iš bronzos reljefe.

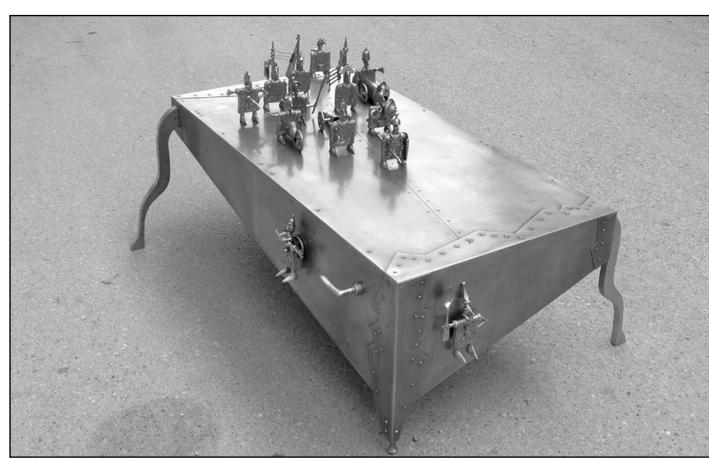
R. Inčirausko medaliai – atskira jo kūrybos dalis, sulaukusi tarptautinio pripažinimo (menininkas yra tarptautinės medalininkų federacijos FIDEM narys, laimėjęs pagrindinius prizus ne viename tarptautiniame konkurse). Šioje kūrybos plotmėje autorius intencija skiriant medalį konkrečiam asmeniui jamžinamas ne kas nors, bet nuolatos klausiamas apie Kažką (Nieką?), pavyzdžiu, medalyje „Vyras ir moteris“, kur nėra tikruo dėl neva jamžinamos / žymimos figūros tapatybės (Isaac? Ishmael? Sarah? Hagar?). Tiesos nežinojimas istorijoje dažnai lėmė ivykių tēkmę, nes kolektyvinė atmintis yra nestabiliusias žmonijos darinys. Net kurdamas monumentalius reljefus (R. Inčirausko *Opus Magnus* – Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros bronzinės durys) kūrėjas istorijai suteikia baugaus niekio statusą, tačiau tas Niekis pasirodo esąs didingas savo paradoksaliai prievarata „prisiminti iš tuščemos“. Dabartinė akimirkos ir impulsu visuomenė atmata istorinę atmintį kaip repreziją, nukreiptą prieš triumfujantį laikinumą.

R. Inčirausko darbuose nėra memorialinio ar maištaujančio patoso, čia atsiveria istorijos, kaip bedugnio Niekio, drama. Mūšiai, kuriuos menininkas pateikia tai figūromis, tai schemomis (tarkim, medalyje,

skirtame Žalgirio mūšiui), tai groteskiškomis kareivių skulptūrlėmis susiveja į vieną virvę kaip skirtingi galimo istorijos pasakojimo būdai, istorijos, kuri galiuasiai yra vientisa militaristinė estetika. Herodotiskas ar remarkiškas karų papasakojimo tomas, Holokausto klyksmas susilieja su biblinių alegoriinių mūšių psalmodine poetika, kuri, kaip ir kiauravamzdė „Ekleziasto“, medailio-skulptūros figūra, atsiveria į dabartį akustine rezignacija. Praeitis yra tuštuma, dabarties ivykliai joje gaudžia kaip kūpole, ivykius ir jų atvaizdus semia suknėžusios vertės lava. Nereikia rūpintis praicitimi, nes ji yra paties Niekio kolosas – meninės variacijos, skiriančios esamąjį ir būtajį laiką, negali niekuo padėti ar pakenkti tam, kas nebeegzistuoja.

Romualdo Inčirausko istorinėse parafrasėse atvirai rodomas sutartinės istorinio naratyvo ribos, memorialinių menų lakaniškasis savireflektivumas (aš atsimenu save atsimenant), atminties schematiškumo skurdas (o gal saikas?) atrenkant menkiausią iš visų galimų faktų kiekį, kurį verta išsaugoti. R. Inčirauskas nuosaikiai įveda žaismę į istorinių kanonų tvarumą, naujai nušvictuose metaluose atverdamas istorijos baigtinumą ir agresiją.

Paroda veikia iki vasario 23 d.
VDA ekspozicijų salės „Titanikas“
(Maironio g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį–šeštadienį 12–18 val.

Romualdas Inčirauskas. „Durbė, Žalgiris ir kiti mano vaikystės mūšiai“

Klausytis ar žiūrėti?

Aldonos Keturakienės paroda VDA ekspozicijų salėse „Titanikas“

Sandra Stonytė

Menininkės Aldonos Keturakienės kaulinio porceliano darbai surikiuoti po parodos pavadinimu „Ritmai“. Tie, kurie yra susipažinę su šios menininkės kūryba, žino, kad servizų ir dekoratyvių skulptūrėlių tikrai neišvys, o apsilankantys pirmą kartą bus nustebinti netradiciniu požiuriu į porcelianą. Idomu tai, kad kūrinuose vyrauja daugiau tekstilei nei keramikai būdingi elementai: svėrimai, surišimai ar sumezgimai. Tokie sujungimai kuria šių porceliano darbų išskirtinumą. O ritmas čia yra ne tik tam tikru intervalu išdėstyti elementų visuma, bet ir darna, kuri suteikia harmoninguo ir dinamiškumo. Todėl ši ekspozicija pulsoja. Tik čia skamba ne garsai, o vaizdai.

A. Keturakienės „Ritmai“ įtraukia jau nuo pirmųjų žingsnių parodoje. Kūriniai: „Tėvo marškiniai“, „Skara“ ir „Rankšluostis“ savo struktūra primena kompiuterinius „ekvalizerio“ vaizdus, kur garsas atkuriamas tai kylandžiomis, tai besileidžiančiomis grafinių kvadratelių eilėmis. Tačiau šalia asociacijos su šiuolaikinių

technologijų moduliuotomis sekų variacijomis, garso vizualizacijomis kūriniai turi ryšį ir su tradicija: pastelinis koloritas, audėjų darbams būdingi raštai ir autorės sumanyti pavadinimai. Nors kūriniai kurti keilis dešimtmečius, jie vis dar dvelkia naujumų ir netikėtumų.

„Degtukai“, „Votai“ ir „Akmenėliai“ – pasikartojo ritmika tarpusavyje panašūs kūriniai primena kolecininko rinkinius. Juos sudaro iš pirmo žvilgsnio tapatūs elementai, tačiau išižiūrėjus išryškėja kiekvieno jų skirtumai. Atskirto vieno kūrinio elemento nepakaktų, o taikliai parinktos grupės sukuria dinamiškumo išpūdį. Stabtelėti priverčia trapūs oriniai kubeliai, pavadinti „Akmenėliais“. Jie labiau primena kiausinio lukštą, o ne tvirtą akmens paviršių. Trapumo ir kietumo kontrastas kuria intrigą, netikrumo jausmą, kai nebepasitikima savo rega ir norisi palytėti kūrinį. Darbas „Degtukai“ sudomina pavadinimui susijungus su forma, mat čia akivaizdus žodžių žaismas: jau išdegti porceliano elementai vadiniami degtukais nuo žodžio „degti“. Taip kūrinio procesas tarsi uždar-

mas į kilpą. Svarbu ir tai, kad šias kulkias dėžėles technologiškai itin sudėtinga padaryti, todėl dar ir šiam lygmeniye „sugroja“ paprastumo ir sudėtingumo derinys. „Votai“ taip pat savo struktūra dvilypiai: ant apvalainų, nugladintų formų išsišovę smailūs „spygliai“. Šiuos kūrinius sudarantys geometrinės formų elementai statiski, darnus ansamblis kuriamas pridedant pauzes, gruopujant eiles ar leidžiant lengvai pašklisti po paviršiu.

Dėželės, primenančios šiuolaiki-

nio interjero detales, pasirodo, yra „Sudaužyto lango“ kompozicija. Vienas iš kūrinio elementų vizualių primena Lucio Fontana suraižytas drobes, tačiau tik santūrumas juodu ir riša. Porceliane stiklo traumo nepajautau. O gal tai vėl koks nors žodžių žaismas?

Trijų kvadratų grupė, nori to ar ne, vis dėlto asocijuojasi su Kazimiro Malevičiaus „Juodu kvadratu“. Tik čia šalia pavadinimo „Vetoj sodybos“ jau kybo balti kvadratai balta me fone. Erdvinį turi žyminti balta

plokštuma iš pradžių atrodo neįskalbinga. Vėliau, prieš akis regėdama vaizdų neužpildytą plotą, mintyse imu jį pildyti. Tuštuma ir pavadinimas provokuoja, stiprina norą sužinoti už kūrinio esančią istoriją.

Tarp geometrinijų formų ritmo išsiskiria organiškų linijų „Segės“. Tai lyg piešinys, kabantis ore, mėginantis atkartoti nematomą judėjimą, virpes. O šios parodos simbolis – „Liūdnagėlė“ – tarsi koks Rėdos ratas atskleidžia cikliškai pasikartojantį laiką. I vėrinį suverti porceliano elementai, kaip ir kiti parodoje eksponuojami kūriniai, atspindi gerą dešimtmetyje brandžios autorės kūrybos, sugrįžta priminti porceliano galimybų ir skatinā iš naujo pažinti šią medžiagą. Ekspozicijos pavadinimas provokuoja naujas kūrinijų prasmes ir interpretacijas. Ši kartą tai ritmai, kurie siūlo atskirus kūrinius jungti tarpusavyje, ieškoti darnios visumos. Parodos melodija organiška, nešanti jaukumą ir kurianti balto, blizgaus paprastumo ilgesį. Aldonos Keturakienės ritmai įkvėpia klausytis akimis.

Paroda veikia iki vasario 23 d.

J. LAPIENIO NUOTR.

Nusivylę pasauliu, bet ne kinu

63-iajam tarptautiniam Berlyno kino festivaliui pasibaigus

Živilė Pipinytė

Nesenai supratau, kad festivalio įspūdžius lemia tas vienintelis filmas, dėl kurio buvo verta važiuoti į festivalį. Tokio sukreciančio filmo, koks prieš kelerius metus buvo Berlyne pamatytas Bélos Tarro „Turin arklys“, šiemet nebuvu. Nors vienas kolega sako, kad keikti Berlinalę jau tapo savotisku ritualu, šiemet Berlyne pamačiau keli tikrai įdomius filmus, kurie privertė pagalvoti ir apie pasaulio, ir apie kino ateitį. Berlinalės rengėjai niekad neslepė, kad pirmenybę atiduoda socialiai ir politiskai angažuotam kinui. Filmų kūrėjai taip pat dažnai neslepė, kad yra nusivylę pasauliu ir nesitiki iš jo nieko gero.

Didžiuoju žiuri prizu („Sidabrinu lokui“) už filmą „Metalų rinkėjo gyvenimo epizodas“ („Epizoda u životu berača željeza“, Bosnija ir Hercegovina, Prancūzija, Slovėnija, 2013) režisierius Wong Kar-wai vadovaujamo žiuri apdovanotas Danis Tanovičius spaudos konferencijoje keli kartus pakartojo, kad pasaulis artėja prie juodosios skylių. Išgarsėjęs „Oskaru“ apdovanota „Niekieno žeme“, režisierius Berlyne parodė filmą, kurį būtų sunku priskirti vienai kuriai nors kino rūšiai.

„Metalų rinkėjo gyvenimo epizode“ jis atkūrė sukrėtus įvykių, apie kurį perskaitė laikraštyste. Straipsnyje buvo aprašytas skausmingas vienos čigonų šeimos gyvenimo epizodas, kai nėščią moterį, kurios vaisius nebėgėtas, atsisakė priimti ir operuoti ligoninė, nes moteris neturėjo sveikatos draudimo. Pinigų suma, kurios ligoninė pareikalavo iš čigonų šeimos, jiems buvo pernelyg didelė, o kad moters gyvybei iškilo grėsmė, nerūpėjo nickam. Moteris operuota tik tada, kai pateikė sveitį sveikatos draudimą.

Tanovičius nuvyko į tą vietovę, susitiko su istorijos dalyviais ir kartu su minimalia kino grupe atkūrė įvykius diena po dienos. Pagrindinius filmo herojus, t.y. save, suvaidino čigonų šeima – Senada Alimanovič, jos vyras Nazifas Mujičius ir dvi jų dukterys. Mujičius net pelnė „Sidabrinu lokui“ už geriausią vyro vaidmenį, bet akivaizdu, kad buvo įvertinti ne jo aktoriai sugebėjimai, o pilietinė pozicija, nes dabar jis taip aktyviu kovotoju su čigonų diskriminacija Bosnijoje ir Hercegovinoje. Berlynas mėgsta panašius gestus.

Tačiau Didysis žiuri prizas filmui, manau, tikrai pelnytas. Žinoma, Tanovičius neisirado nicko naujo, bet grįžęs prie italių neorealizmo ar prancūzų Naujosios bangos ištaukų, kai filmo išeities tašku tapdavo laikraštystė perskaityta žinutė, jis tarsi iš naujo praplėtė šių dienų pasaulio aprašymo ribas kine.

„Metalų rinkėjo gyvenimo epizodas“ nėra tik tai, ką pavadintume atkuriamaja dokumentika, nes režisierius tiksliai sudeda akcentus ir

kuria filmą ne tik apie tai, kas atsi-
tiko šeimai, bet ir apie savo herojų
žmogiškumą, paprastų žmonių so-
lidarumą. Tai jis rodo neprikišamai
ir nenusaldintai, kaip kad mėgsta
amerikiečių režisieriai.

Filmas – taip pat solidarumo ges-
tas pasauliye, iš kurio režisierius ne-
besitiki nieko. Bet tai, kad grupė
dirbo nemokamai, o filmas, kurio
biudžetas – vos 30 tūkstančių eurų,
pateko į vieno didžiausių festivalių

reportažo stiliumi nufilmuotos ke-
lios turtingos ir įtakingos moters, ar-
chitektės Kornelijos (Luminita
Gheorghiu) gyvenimo dienos, kai ji
bando gelbėti savo trisdešimtmétę
sūnų Barbu, kuris viršijo leistiną
greitį ir mirtinai sužalojo į kelią iš-
bėgių paaugli.

Netzeras puikiai sulydo keliai fil-
mo lygmenis. Jis preparuoja „naujų
rumunų“ mentalitetą ir akivaizdu,
kad tai – buvusi partinė nomenklatū-

dimo scena ne tokia vienprasmis, kaip kad gali pasirodyti. Net kyla įtarimas, kad Kornelijos argumen-
tai, jos ašaras – tik virtuožiskai su-
vaidinta scena, skirta berniuko tē-
vams. Moteris tiesiog siekia tikslo,
todėl visos priemonės jai priimtinios,
juk ji gyvena pasauliye, kur mora-
lės ar etikos dimensijos neegzistuo-
ja. Motinos dviprasmiskumą atsver-
ia paskutinis sūnaus gestas – jis
pagaliau suranda jėgų išlipti iš ma-
šinos ir atsirašyti aukos tėv.

Žiaurios pasakos

Trečiasis pagal svarbą – festiva-
lio steigėjo Alberto Bauerio prizas
(„Sidabrinis lokys“) filmui, atve-
riančiam naujas kino perspektivas,
paskirtas Kanados režisierius ir ki-
no kritiko Denis Coté filmui „Vik
ir Flo pamatė lokį“ („Vic + Flo ont
vu un ours“, Kanada, 2013). Is tik-
rujujų tai bene originaliausias kino
kalbos požiūriu konkursinių filmų.
Pasakojimas apie dvi nebejaunas
lesbietes – iš kalėjimo paleista, bet
griežtai prižiūrimą Viktoriją (Pier-
rette Robitaille) ir jos mylimąją Flo-
rans (Romane Bohringer), kurios
bando pradėti naują gyvenimą miš-
kingame Kanados užkampyre, pri-
mena pasaką suaugusiems. Herojės
panardintos į keistą, paslaptingą ir
tiršą užuominą apie neišvengiamą
blogą atmosferą, apie jų prieistorę
galima tik spėti, moterų santykiai su
aplinkiniais taip pat nežada nieko
gera.

Bet „Vaiko poza“ – tai ir valdin-
gos motinos drama. Kornelija nori
kontroluoti kiekvieną sūnaus žings-
nių, kiasi į jo asmeninį gyvenimą, net
perka jam Nobelio premijos laure-
atų knygą, kad tik sūnus tobulėtų.
Sūnaus reakcija į motinos meilę –
atvirai reiškiama neapykanta, bet jis

ra, sugebėjusi prisitaikyti prie nau-
jų salygų, praturtėti, bet išsaugoti
ištaką ir korupcinius ryšius. Tokia
ir filmo herojė Kornelija, kuri ma-
no, kad sūnų išgelbės jos ryšiai ir
pinigai.

Bet „Vaiko poza“ – tai ir valdin-
gos motinos drama. Kornelija nori
kontroluoti kiekvieną sūnaus žings-
nių, kiasi į jo asmeninį gyvenimą, net
perka jam Nobelio premijos laure-
atų knygą, kad tik sūnus tobulėtų.
Sūnaus reakcija į motinos meilę –
atvirai reiškiama neapykanta, bet jis

Vizualiai originalus ir kazachų re-
žisierius Emiro Baigazino debiu-
tinis filmas „Harmonijos pamokos“
(„Uroki garmonij“, Kazachstanas,
Vokietija, 2013). Filmo operatorius
Azizas Žambakijevas, išpudingai
perteikęs vidinių atstumto paauglio
pasaulį, tikrai nusipelne „Sidabrinio
lokio“ už ypatingą meninį indėlį.
Trylikametis Aslanas gyvena kaime
su močiute – mama jų paliko. Po
traumos, kurią berniukas patiria
medicinos apžiūroje, jis tampa bendramoksliai patyčių objektu. Paže-
minimas paskatina jį kerstyti. Jis
kruopščiai suplanuoja skriaudiko
nužydymą.

Tačiau filmo ištarmė paliko dvi-
prasmiską išpūdį, kurį dar sustipri-
no spaudos konferencija: jaunas re-
žisierius įatsakymus stengesi vis
ižbruki filosofinius terminus, bet la-
biausiai nustebinęs atsakymas bu-
vo daugiau nei konkretus. Paklaus-
tas apie sceną, kurioje kalėjime
žmogžudyste įtariami vaikai yra
kankinami, jis atsakė, kad su nusi-
kaltėliais reikia kalbėti jų kalba. Pa-
sirengimas pateisinti prievertą jau-

no žmogaus lūpose, prisipažinsiu,
buvo netikėtas.

Gyvi žmonės ir metaforos

Dauguma šiųmetinės Berlinalės
prižių buvo nuspėjami. Neabejojau,
kad Sebastiano Lelio „Glorijoje“
gyvybingą ir nenorinčią susitaikyti
su vienatve šešiasdešimtmétę sukū-
rusi Paulina Garcia tikrai gaus „Si-
dabrinį lokį“ už geriausią moters
vaidmenį, juolab kad ir filmas buvo
vertas prizo ir gavo ji iš kino kritikų
žiuri.

Nenustebino ir prizas už geriausią
scenarijų („Sidabrinis lokys“)
Irano režisieriui Jafarui Panahi už
filmą „Uždengta užuolaida“ („Par-
de“, filmas kurtas kartu su Kambo-
ziya Partovi).

Berlyno kino festivalis ne pirmus
metus palaiko ši tėvynėje nutiestą
ir negalintį išvykti iš šalies režisie-
rių, rengia akcijas. Tačiau „Uždengta
užuolaida“ – tikrai ne geriausias
režisieriaus filmas. Pasakojimas
apie kūrybos krizę išgyvenantį me-
nininką teatrališkas, kimste pri-
kimštatas metaforą ir, sakyčiau, gro-
žėjimosi savimi, ypač epizode, kai
pats Panahi iškilmingai nutraukia
baltą maršką nuo sienos ir ekrane
pasirodo įrėminto užsienietiški jo
filmų plakatai.

Man vienintelis tikrai gyvas filmo
herojus pasirodė šuniukas, kurį fil-
mo herojus scenaristas (Kambozi-
ya Partovi) slapsa atsiveža į vilę prie
Kaspijos jūros, nes musulmonams
šuo – nešvarus gyvūnas. Scena, kai
gulėdamas ant sofos šuniukas stebi
televizorių, kuriame slenkia dokumentiniai
žiauriai nužudyti šunų
kadrai, kur kas metaforiškesnė už
tobulo grožio kūrėjo mūzą, staiga
pasirodančią jo namuose, ar už šuni-
uku šeimininko kūrybos kančias.
Pirmieji filmo kadrai, kai vyras su
šuniuku mato jūrą pro geležinėmis
grotomis apkaustyta langą ir paskui
aklinai užtraukia užuolaidą, visiškai
išsemia filmo temą.

„Sidabrinis lokys“ už geriausią
režisierų atiteko amerikiečiui Davi-
dui Gordonui Greenui už filmą
„Lavinų princas“ („Prince Avalanche“, JAV, 2013). Pasakojimas apie
du nevykėlius, kurie 1988-ųjų vasarą žymi kelius, regis, Kalifornijos užkampyre, – pernai „Scanora-
mą“ atidariusio islandų režisieriaus Hafsteino Gunnaro Sigurdssonui
„Bet kuriuo keliu“ perdirbinys.
Greenas atsakė skandinaviškos
statikos ir sukurė energingą kelio
filmą, pasitelkdamas visas tradicinio
amerikiečių nepriklausomųjų stiliumis
banalybes. Keista, bet tos banalybes neerzina, nes patiki režisie-
rius nuoširdumu.

Ko gero, „Lavinų princas“ – pats
optimistiškiausias šiųmetinės Ber-
linalės konkurso filmas, teigiantis,
kad žmogus yra iš esmės geras, kad
jis gali subrėsti ir savarankiškai rink-
tis savo kelią.

„Vaiko poza“

„Metalų rinkėjo gyvenimo epizodas“

metalų supirkuvėse. Jie gyvena kai-
me, stengiasi būti dori, nevogti, bet
suprantą, kad jų teisės ir galimybės
ribotos. Vienam spontaniškiausiu
filmo monologui Nazifas prisipaži-
sta, kad ketverius metus karioavo
fronte, bet dabar to niekas nebeprisi-
mena. Dabar jis – tik antrarūšis
žmogus, kurio vertę lemia odos
spalva.

„Auksiniu lokiu“ apdovanotas
rumuno Călinu Peterio Netzero fil-
mas „Vaiko poza“ („Pozitia copilului“, Rumunija, 2012) taip pat ne-
palieka iliuzijų. Tai dokumentinio

neturi valios pasipriešinti. Regis, jis
sutiktų atsidurti net kalėjime, kad
tik iškaudintų motiną.

Finalinė filmo scena – ne tik
aukščiausios prabos Luminito
Gheorghiu aktorystės įrodymas.
Moteris atvažiuoja pas mirusio vai-
ko tėvus – paprastus valstiečius, kad
suminkštintų jų širdis, įtektų pini-
gų laidotuvėms ir gautų leidimą kar-
tu su sūnumi jose dalyvauti. Jos monologas
apie sūnų ir argumentas, kad jie dar turi kitą vaiką, o jai šis –
vienintelis, net pravirkdo berniuku
motiną. Tačiau susitaikymo ir atlei-

Religijos taip pat miršta

Krësle prie televizoriaus

Išgirdės apie popiežiaus Benedikto XVI pasitraukimą, iškart prisiminiu Nanni Moretti filmą „Turime Popiežių“, tarsi numačiusi netolimą ateitį. Gaila, kad mūsų televizijos neprisiminė šio filmo, nes Vatikanas, manau, kelis mēnesius bus žiniasklaidos dėmesio centre. *LRT* (25 d. 22.15) parodys pernykštį dokumentinį Patricko Benqueto filmą „*Pralaimėta Vatikano kova*“, analizuojantį šiuolaikinės katalikybės krisę ir besiaiskinančią, ar Katalikų bažnyčios mirtis neišvengiamą. Jei Bažnyčia visur taip niekina ir žemina į ją besireipiančius žmones kaip kad Lietuvoje, manau, panaši prognozė visai tikėtina.

Bet šventai vieta nickad nelieka tuščia. Ten, kur Bažnyčia pralaimi, atsiranda žvairios sektos ir tikėjimai, kurie nebūtinai geresni už katalikybę. Apie tai (tegu ir netiesiogiai) prabyla fantastinis Stepheno Hopkinsono filmas „*10 Biblijos prakeiksmų*“, kurį šiandakt (22 d. 00.20) rodo *LNK*. Filmo herojė Katrina, kuria suvaidino Hillary Swank, po žiauraus vyro ir dukters nužudymo Sudane atsisakė būti misioniere. Tapusi universiteto profesore, ši buvusi karinga krikščionė visas jėgas skiria antgamtinių fenomenų demistifikavimui, nepripažista jokių „dieviškių ste-

buklų“. Ji tiki tik moksliniai metodai. Tačiau tikrasis tikėjimo išbandymas jos dar tik laukia. Ji vyksta į JAV miestelį Heiveną, kurio gyventojai tikiai, kad juos ištiko Biblijos prakeiksmai. Jų paauskinti negali nė vienas Katrinos metodas ar teorija.

Passak filmo režisieriaus, antgamtinių reiškiniai sukelia siaubą, kai pasireiškia realiamė pasaulyje, todėl daugiausia dėmesio jis skyrė ne specialiesiems efektams, o siaubo atmosferai sukurti. Kai skaitau panaušius prisipažinimus, prisimenu Marko Twaino pastabą, esą „vienintelis skirtumas tarp realybės ir fikcijos tas, kad fikcija turi būti ištekėtina“.

Ties fikcijos ir realybės riba nuolat balansuoja Ridley Scottas 2008 m. filme „*Melo pinklės*“ (*LNK*, 24 d. 21.55). Scottas rodo šiuolaikinį pasaulį, kuris pavojingai priartėjo prie senos fikcijos, kai filmo herojus staiga išgelbėdavo iš dangaus nusileidęs *deus ex machina*. Scotto filmo herojui, buvusiam žurnalistui Rodžerui CŽV duoda užduotį aptikti terroristų bazę Jordanijoje. Rodžerui turi saugoti CŽV veteranas Edas Hofmanas, kuris savo kabinete gali stebėti visus Rodžerio judesius. Tiksliau, Rodžerį nuolat saugo višką matanti palydovo akis, nes pasaulis apraizytas nematoma, bet

akylai mus stebincia technika. Tačiau kuo labiau Rodžeris artėja prie tikslų, tuo dažniau jam kyla klausimas apie pasitikėjimą. Kiek tolis jis gali citi? Vis dėlto man filme labiausiai patinka Leonardo DiCaprio ir Russello Crowe duetas. Ir tai, kad pastarasis filme nedainuoja.

Paskutiniai metais Lietuvą pagaliau pasiekė amerikiečių nepriklusojo kino mada. Žinoma, geriau vėliau, negu nickad, nors tas kinas vis dažniau minta per pastaruosius dešimtmecius susikurtais stereotipais. 2008 m. Jonathano Levine'o „*Kuoktelėjės*“ (*LRT*, 23 d. 23 val.) – tipiškas nepriklasomas filmas. Jis nukels į 1994-ųjų vasaros Niujorką, kur skambia hiphopas (filmo režisierius yra didelis jo gerbėjas) ir slenka marihuanos debesėliai. Ką tik išrinktas miesto meras Giuliani pradeda kovą su garsiai skambaniu radiju, grafitais ir girtuokliavimu.

Pagrindiniai filmo herojai – du autsaideriai. Studentas Lukas susidraugauja su pagvenusiu psichiatru Džefriu Skviresu. Lukas dar ir platina narkotikus, daktaras jų norėtų išsigyti savo pacientų terapijai. Abu vyrai imasi tirti savo depresijos ir Niujorko gelmes. Filmo duečiai suvaidino Benas Kingsley ir Joshua Peckas.

Pastaraisiais metais pastebimai pagausėjo biografinių filmų. Nežinau, kas labiau dėl to kaltas: visus autoritetus paneigęs, bet jų ilgesio taip ir nesunaikinės postmodernizmas,

Ji remiasi žemiausiais visuomenės sluoksniu ir po truputį tampa svarbia politine jėga. Štai istorijos lūžio metais Aleksandrijoje gyveno graikų filosofė ir astronomė Ipatija

„Agora“

(Rachel Weisz). Ji norėjo apsaugoti senojo pasaulio žinias nuo naujos religijos. Filmas ir apie tai, ir, žinoma, apie meilę.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Tikras amerikietiškas filmas

Nauji filmai – „Argo“

Živilė Pipinytė

Ko gero, mažai kas abejoja, kad ši savaitgalį vyksiančioje „Oskaru“ ceremonijoje triumfuos Beno Afflecko filmas „*Argo*“ (JAV, 2012). Tai liudija ir ne vienos vadinamujų „Oskarų“ barometrų – gausūs kino gildijų bei kritikų apdovanojimai. Trečiasis aktoriaus ir režisierius Afflecko filmas – tikrai ne ševedras, tai, kad jis žadina tokį visuotinį entuziazmą, vis dėlto ne iškilų filmo meninių vertybų klausimas. Kita vertus, kokių nors priekaištų „Argo“ tikrai nerasciau. Tai – labai profesionalus, puikiai suvaidintas, gerai nufilmuotas, tiksliai sumontuotas filmas. Bet entuziazmo šaltinis, man regis, slypi kitur: „Argo“ būdinga viša tai, kuo nuo seno didžiuojasi ir traukia amerikiečių kinas. Trumpai tariant, „Argo“ – idealus amerikietiškas filmas, turintis visas būtinias tokio pasakojimo dalis: iki paskutinės akimirkos itampą išlaikantį siužetą, besiremiantį realiu įvykiu, teigiamą ir didvyrišką pagrindinį personažą – CŽV agentą, kurį suvaidino pats Affleckas, egzotišką sceneriją, aiškią gėrimo ir blogio takosyrą bei (tai jau duoklė šių dienų madai) – subtilų *vintage* dvelksmą.

Affleckas pasakoja „tikrą istoriją“, kuri oficialiai buvo išlapinta iki

„Argo“

pat 1997 m., apie tai, kaip CŽV agentas Tony Mendezas 1979 m. po to, kai revolucionieriai užgrobė JAV ambasadą Téherane, saugiai išvežė iš Irano šešis JAV ambasados darbuotojus, sugebėjusius pasislėpti Kanados pasiuntinio namuose. Filmas prasideda trumpai pateiktuistoriniu kontekstu, paaiškinančiu, kokie veiksnių paskatino Irano revoliuciją. Tada veiksma persikelia į JAV ambasadą, prie kurios susirinkę gausūs demonstruotojai. Neringa atmosfera atkarta meistriskai, kaip ir demonstrantu išveržimas į ambasadą, primenantis seną kroniką. Šeši pabégėliai nėra saugūs net svetinguose Kanados ambasado-

riau namuose, į kuriuos bet kada gali išveržti „revoliucijos sargai“. Pabégėliai vis labiau jaučiasi aplinkybių iškaitais. Ši veiksmo vieta iškart ima asocijuotis su tragiska įtampa.

Kita veiksmo vieta – CŽV ir kitų JAV aukščiausios administracijos pareigūnų kabinetai, kuriuose primami svarbūs sprendimai. Čia koraliauja kita atmosfera, kurioje pagrindinis filmo herojus jaučiasi gana svetimas, dominuoja pilkšvos ir melsvos spalvos. Iškart akivaizdu, kad ekspatriacijos ekspertui Mendezui nepriūmtina valdininkų logika, jų intelektualinis neigalus. Jis nesitiki iš valdininkų nieko gero. Ir

ra teisus, nes lemiamą operacijos akimirką jie ims trauktis į krūmus.

Mendezas – profesionalas ir žino, kaip reikia veikti. Tačiau ir jis išgyvena krisę – išsiskyrimą su žmona ir sūnumi, kurio ilgsi. Sudėtingą Tonio situaciją pabrėžia ir jo išvaizda – veisli barzda daro Afflecką labai panašų į Roberto Redfordo herojų – maištingą agentą viename svarbiausiu amerikiečių politinių filmų Sidney Pollacko „Trys Kondro dienos“ (1975).

Trečioji veiksmo vieta Holivudas piešiama satyros spalvomis. Po to, kai Mendezas sugalvoja, jog geriausias būdas nesukelti įtarimų – paversti amerikiečius Kanados filmavimo grupės nariais ir oficialiai išskraidinti iš Irano, įsteigiamą studiją, kursianti filmą Rytuose ir ieškanti filmavimo vietų Teherane. Projektas, kurio imasi CŽV pasirengę padėti legendinis grimuotojas Johnas Chambersas (dar vienas išsimintinas Johno Goodmeno vaidmuo) ir prodiuseris Lesteris Siegelis (Alan Arkin) vadinas „Argo“, jis apie ateivius iš kosmoso ir kitokias „žvaigždžių karų“ įdomybes, vykstančias egzotiškoje Rytų scenoje.

Affleckas iki valios šaiposi ir išnuotykių kino, ir iš Holivudo papročių. Viešas „Argo“ scenarijus skai-

tymas žurnalistams – niekuo neprienteigtą satyra.

Tačiau CŽV ir Holivudas turi daug bendra. Ir vienur, ir kitur kuriами ateities scenarijai, svarstoma, kaip įtikinti žiūrovus, tiksliau, visą pasaulį, savo veiksmų teisingumu, vyksta nematomi karai. Todėl visai nekeista, kad pagrindiniai slaptos „Argo“ operacijos sajungininkais tapo kinematografininkai. Holivudas nuo pat pradžių kūrė Amerikos mitologiją, puoselėjo amerikiečių patriotizmą, buvo šalies atpažinimo ženklas. Visa tai suveiks ir Teherane. Affleckas tai išnaudoja meistriskai. Todėl jo filmas išgyja net parabolės bruožą. Kita vertus, „Argo“ visai aktualus, nes pagrindinės veiksmo vietas iki šiol mažai pasikeitė.

Tačiau parabolė – tai jau užuominos saviems, tokiemis kaip vienas filmo prodiuserių George’as Clooney. Likusiems „Argo“ – gerai padarytas pasakojimas apie didvyrišką vaikiną, kuris ekstremaliomis sąlygomis išgelbsti savus iš slibino nasrų, filmas, į kurį tiesiog neįmanoma neįsitraukti, net jei žinai, kaip jis baigsis. Patriotiškas filmas apie tai, kad amerikiečiai niekad neišduoda savų. Tikras amerikietiškas filmas, kuriame blogis turi būti nugalėtas.

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija nuo 27 d. – paroda „Poetiniai dokumentai“, skirta reprezentuoti užsienyje Lietuvos pirmininkavimą Europos Tarybai 2013 m.	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Rimantoo Sakalausko paroda „Piešiniai, keramika ir kitų dalykai“
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	Meno projekty erdvė „Malonioj 6“ <i>Malonioj g. 6</i> nuo 22 d. – Raulio Kellerio „Užrašai“
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijoje. 1890–1930“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> iki 27 d. – Ketvirtadienio peržiūra. Marijos Strazdaitės instalacija „2000 m.“ iki 23 d. – Nerijaus Ermino paroda Lino Jusonio paroda „Tik sniege liko žymės“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ Primityviosios tapybos paroda Paroda „Lietuvių šventimo draugija „Rytas“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> Vilniaus Jasinevičiaus jubiliejinė retrospektyvinė fotografijų paroda
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienį-šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 28 d. – tapybų paroda „ad ORIGINEM“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Relikvijos ir relikvių“ Paroda „Atraskime savajį paveldą: Lentvario bažnyčia ir jos dekoras. 1905–1943“ Paroda „Lukiškių Dievo Motina. Kad būtų atvilygios sudiržusios širdys...“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Piliés g. 40</i> Paroda „Lietuviškas atvirukas XX a. pirmiaisiai desimtmeciai“ (iš Šiaulių „Aušros“ ir Marijos ir Jurgio Šlapelių mano-muziejaus rinkinių)
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Donato Jankausko instalacija „Sekmadienis“ Annos Jermolaewos ir Audronės Vaupšienės paroda „Lyg ir gržimas namo“ Paroda „Didesnis dalis“	Galerija „Katinėlis & gaidelis“ <i>www.katinelis-&-gaidelis.com</i> Dainiaus Liškevičiaus piešinių paroda „Pradžia“
Modernaus meno centras <i>Literatų g. 8</i> iki 28 d. – scenografijos paroda „Ant ribos“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> Paroda „Stopkadras 2013“ Onos Pučkoriūtės-Baliulevičienės ir Bronislavo Baliulevičiaus keramikos paroda „Tik akimirka“
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Paroda „LT identity: 10 metų tapatybės“ iki 23 d. – Aldonos Keturakienės paroda „Ritmai“ iki 23 d. – Romualdo Inčirauskio metalo plastikos paroda „Durbė, Žalgiris ir dar kai kas...“	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto 2/15</i> Lenos Klyukino siurrealistinių piešinių paroda „Saulės vėjas“
Galerija „Akademija“ <i>Piliés g. 44/2</i> iki kovo 2 d. – Alberto Domarecko darbų paroda	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Pakeista ir atnaujinta XVI–XVIII a. Italijos dailės ekspozicija Kazimiero Žoromskio (1913–2004) paroda „Špalvos virpėjimas“
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> VDA Tekstilės katedros trečio kurso studentų paroda „Atvirai“ (Mariana Fediuk, Toma Kisieliūtė, Justė Krupavičiūtė, Ieva Baltrėnaitė, Emilė Sidaravičiūtė)	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Aušros Barzdakaitės-Vaitkūnienės paroda „4istorijos“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rutušės a. 13</i> „Maironis ir jo epocha.palieku visą mano judomąjį turta“ – iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus rinkinių
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> iki 25 d. – tapybų paroda, skirta Kristijono Donelaičio 300 m. sukaktčiai iki 27 d. – Tamaros Vasiliauskienės paroda „Pasaulis pro pasakų veidrodžių“	Kalininkrada miesto dailės mokyklos vaikų piešinių paroda „Donelaičio pasaulis“
Keramikos muziejus <i>Rutušės a. 15</i> iki 24 d. – keramikės Janinai Šmidtaitei ir Liucijai Šulgaitėi skirta paroda	Fotografijos galerija <i>Vasarė 16-osios g. 11</i> Aleksandros Soldatovos (Minskas) fotografijų paroda „Erdvės struktūra“
VILNIUS	
Nacionalinis operos ir baleto teatras	
Teatrasis „Lelė“	
10 psl.	7 meno dienos 2013 m. vasario 22 d. Nr. 8 (1022)

(H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis	24 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas	Programoje V. Barkausko, G. Kancheli ir P. Glasso kūriniai
Menų spaustuvė		
22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – C. Graužinio „DRAŠI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	28 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas	VILNIUS
23 d. 12 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „LAI LAI LAI“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	23 d. 12 val. – „ŽVAIGŽDĖS VAIKAS“. Rež. – A. Stankevičius	Kongresų rūmai
23 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio „VIŠKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	24 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius	22 d. 19 val. – simfoninių koncertas „Smukiko ir gitaros pokalbiai“ V. Čepinskis (smuikas), S. Krinčinas (gitarai), Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras. Dir. – R. Bokoras. Programoje F. Schuberto, A. Vivaldi, G. Garcia, L. van Beethoveno kūriniai
24 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „SENELĖS PASAKA“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	KLAIPĖDA	26, 28, III. 2 d. 19 val. – J. Massenet opera „Verteris“. Lietuvos valstybinis simfoninių orkestras. Solistai E. Montvidas, L. Grodnikaitė, L. Pautienius, G. Davidčiuks, L. Norvaišas, T. Girininkas, K. Alčauskis. Dir. – G. Rinkevičius
24 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMJERA! „GAIDELIS PINIGAUTOJAS“. Rež. – Š. Datenis (jaunujų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)	Klaipėdos valstybinis dramos teatras	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
24 d. 18 val. <i>Juodojoje salėje</i> – A. Kulikauskas (koncertas „Kuli Family“)	22 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – G. Grajausko „MERGAITĖ, KURIOS BIJOJO DIEVAS“. Rež. – J. Vaitkus	22 d. 10 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – „Yamaha“ konkursas
27 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „EŽIUKAS RŪKE“. Rež. – T. Stirna (teatras „Trupė lūdži“)	24 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – E.-E. Schmitto „OSKARAS IR PONIA ROZĖ“. Rež. – P. Gaidys	22 d. 19 val. <i>Vilniaus mokytojų namuose</i> – ciklas „Migruojantį akademiją“. Dalyvauja IV tarptautinio J. Heifetzo smuikininkų konkurso dalyviai – R. Mažolytė, K. Narkevič, B. Petrauskas, M. Šernaitė, S. Tankevičius, K. Tumosa, G. Žarėnaitė
28 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „PAUKŠČIAI“. Choreogr. – G. Ivanauskas (G. Ivanauskas teatras)	KLAIPĖDOS VALSTYBINIS MUZIKINIS TEATRAS	24 d. 13 val. <i>Šv. Kazimiero bažnyčioje</i> – LMTA–80. J. Barkauskaitė (vargonai), I. Gylytė (smuikas)
VILNIUS KAMERINIS TEATRAS	22, 23 d. 18.30 – V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“	27, 28 d. 10 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – J. Heifetzo konkursas. Antrankos turas
Konstitucijos pr. 23	24 d. 12 val. – F. Poulenco „DRAMBLIUOKO BABARO ISTORIJA“	28 d. 15 val. <i>Kongresų rūmu Kamerinėje salėje</i> – Pučiamųjų instrumentų festivalis. A. Puplaukio ir Š. Kačionio fagoto klasų studentų koncertas
23 d. 12 val. – „PRIE LAIVO 8.00“ (pagal U. Hubo pjesę). Rež. – A. Sunklodaitė	28, III. 1, 2 d. 18.30 – PREMJERA! Z. Liepinio „ADATA“	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
28, III. 1 d. 18.30 – „POGRINDŽIO KOMEDIJA“ (pagal Ch. Boitchev pjesę). Rež. – R. Boravskis	3 d. 13 val. – B. Pavlovskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“	27 d. 17 val. – pianistė M. Mirovskaja. Programoje S. Vainiūno, P. Čaikovskio ir kt. kūriniai
KAUNAS	Klaipėdos lėlių teatras	Šv. Kotrynos bažnyčia
Kauno dramos teatras	23 d. 12 val. – PREMJERA! „RAUDONKE-PURAITĖ“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	22 d. 19 val. – šventinis Šv. Kristoforo kamerinio orkestro 19-ojo gimtadienio koncertas. Programoje J. Heifetzo, C. Debussey, F. Schuberto, F. Bridge'o kūriniai
22 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Dell ir G. Sibleyras „TEGYVUOJA BUŠONAS!“ Rež. – R. Vitkaitis	24 d. 12 val. – „APAPA“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	Šv. Jonų bažnyčia
23 d. 15 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – I. Hagerup „STIKLINĖ ARBATOS SU CITRINA“. Rež. – D. Juronytė	ŠIAULIAI	23 d. 18 val. – sakofonininkas P. Vyšniauskas ir vargonininkas V. Pinkevičius
<i>Šiaulių dramos teatro spektakliai</i>	Šiaulių dramos teatras	V a k a r a i
23 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – N. Leskov „LEDI MAKBET IŠ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis	22 d. 18 val. – J. Fosse „VIENĀ VASAROS DIENA“. Rež. – A. Vidžiūnas	VILNIUS
24 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „BERNIUKAI ŠOKA BREIKA“ (pagal V. Račicko knygą). Rež. – A. Gluskinas	23 d. 18 val. – P. Gladilino „ŠI MIGLOS IŠNIRO ANGELAS“. Rež. – R. Rimeikis (Klaipėdos dramos teatras)	Rašytojų klubas
24 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – Y. Reza „SKERDYNII DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	24 d. 18 val. – „GAIDUKAS“. Rež. – M. Jampolskis („Domino teatras“)	26 d. 17.30 – svečiuose Rusijos menininkės: poetė, vertėja, kino režisierė T. Danilianc, poetė, vertėja, bardė A. Gerasimova-Umkra. Kartu dalyvauja poetas G. Patackas.
24 d. 18 val. <i>Mažoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELI PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas	28 d. 18 val. – „KITAIŠ METAIS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebeliūnas (VŠĮ „Laimingi žmonės“)	T. Danilianc ciliéračių rinkinio „Raudonas šniokštėsys“ ir projekto „Šiuolaikinės Venecijos poezijos antologija“ bei G. Patacko dvikalbės ciliéračių rinkinės „Akistata su savimi“ (vertė A. Gerasimova) pristatymas. Kolegas kalbina poetai, vertėjai V. Bražiūnas ir A.A. Jonynas
26, 27 d. 18 val. <i>Ilgioje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	KLAIPĖDO	27 d. 17.30 – poezijos ir muzikos vakaras „Kelsiuo aš savo žodyj spinduliuotam“, skirtas V. Mykolaicio-Putino 120-osioms gimimo metinėms. Programą atlieka aktorė G. Urbonaitė ir pianistė Š. Čepliauskaitė
26 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – M. Matišićius „MOTERIS BE KŪNO“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Klaipėdos dramos teatras)	KONCERTAI	28 d. 17.30 – rašytojos E. Karauskaitės esė knygos „Levos laiškai iš galudienių miesto“ pristatymas. Kartu su autore dalyvauja J. Riškutė, A. Tereškinas, R. Šileikė, A. Eglinskaitė
27 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – D. Danis „GEL-BÉKIME MEILE“. Rež. – A. Jankevičius	Lietuvos nacionalinė filharmonija	Mokytojų namai
28 d. 14 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas	23 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistė J. Daunytė (arpa). Dir. – O. Grangeanas. Programoje C.M. Von Weberio, C. Reinecke's, J. Brahmo kūriniai	22 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – muzikos klubo „Vienišas vilkas“ koncertas
28 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – D. Danis „AK-MENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius	24 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Operos paštetas“. Lietuvos kamerinės orkestras. Solistai D. Tiškovaitė (sopranas), A. Sabulytė (sopranas), J. Sakalauskas (baritonas). Dir. – M. Pitrénas. Programoje operų arijos, duetai, pašteto gambyra ir ragavimas	26 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – vakaras iš ciklo „Pasidainavimai su Veronika“
Kauno muzikinis teatras	24 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – „Barokas penkiems“. Ciklo „Muzika Trakų pilyje“ koncertas. Čiurlionio kvartetas. Dalyvauja V. Eidukaitytė-Storastienė (klavesinas). Programoje „Baroko epochos kūriniai klavesinui ir stiginių kvartetu“: G.Ph. Telemannas, T. Giordani	28 d. 17 val. <i>Svetainėje</i> – mišraus senorų chorų „Versmė“ (vad. – G. Skapas) koncertas. Dalyvauja vyrų choras „Aidas“ (vad. – T. Šumskas)
22 d. 18 val. – G. Bizet „KARMEN“. Dir. – J. Geniušas	28 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – orkestras „Kremerata Baltica“ (meno vad. – G. Kremer). Solistai G. Kremer (smuikas), G. Dirvanauskaitė (violončelė).	28 d. 17 val. <i>308 aud.</i> – Lietuvos mokytojų literatų „Spindulio“ draugijos vakaras
23 d. 18 val. – F. Leharo „LINKSMOJI NAŠLĖ“. Dir. – J. Geniušas		
24 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“. Choreogr. – A. Jankauskas		
24 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERĘ“. Dir. – J. Janulevičius		
27 d. 17 val. – R. Rodgerso „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnionis		
28 d. 18 val. – PREMJERA! „ZYGYFRYDO VERNERIO KABARETAS“. Rež. – K. Jakštės, dir. – J. Janulevičius		
Kauno kamerinės teatras		
22 d. 18 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas		
23 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZA“. Rež. – S. Rubinovas		
24 d. 12 val., 26 d. 10, 12 val. – „KAIP ATPAŽINTI RAGANĄ“. Rež. – A. Rubinovas		

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Atgimę dvarai / Ingrida Semaškaitė. – Vilnius : Algimantas, [2012] (Vilnius : BALTO print). – 335, [1] p. : iliustr., portr., žml. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-423-010-3 (jr.) : [43 Lt 60 ct]

Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien = Lithuanian photography: yesterday and today : [metaštis / Lietuvos fotomenininkų sąjunga] ; sudarytojas Algimantas Aleksandravičius. – Vilnius : Lietuvos fotomenininkų sąjungos fotografių fondas, 2012. – ISSN 1648-567X

2012: Lietuvos fotografių mokyklos tradicijų tasa ir naujų tendencijų įžvalgos = The continuation of Lithuanian photography schools' traditions and the insights of new tendencies. – 2012 ([Vilnius] : Draugų studija). – 201, [1] p. : iliustr. – Dalis gretut. teksto liet., angl.

Utenos krašto vargonininkai, vargonai ir bažnytiniai chorai / [sudarytojas Zita Mackevičienė ir Jovita Žukeličė]. – Utena : Utenos spaustuvė, 2012 (Utena : Utenos sp.). – 50, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-9955-35-133-7

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Akyse tebestovi Kaukazas : beletrizuoti kelionės prisiminimai / Leokadija Lukošiūnaitė-Malcienė. – Utena : Utenos spaustuvė, 2012 (Utena : Utenos sp.). – 103, [1] p. : iliustr. – Tiražas 250 egz. – ISBN 978-9955-35-137-5

Atsisveikinu su depresija : besygydančiųjų Vilniaus miesto psichikos sveikatos centre (Vasaros 5) istorijos / Jeronimas Laučius. – Vilnius : Trys žvaigždutės, 2013 (Vilnius : Spauda). – 61, [3] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-431-037-9

Būdravimai : 2007-2008-2009-2010-2011-2012 : ciliéračiai / Marija Meilė Kudarauskaitė. – [Utena : Utenos spaustuvė], 2012 (Utena : Utenos sp.). – 123, [1] p. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-35-132-0

Būties pakrantėje : [poesija ir dailės darbai] / Vytautas Petronis. – Utena : Utenos spaustuvė, 2012 (Utena : Utenos sp.). – 77, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-9955-35-130-6

Jo vardas Sibiras : romansas / Dalia Jazukevičiūtė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 110, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0848-2 (jr.) : [14 Lt 12 ct]

KGB vaikai : [romansas] / Justinas Žilinskas ; [ilustracijų dailininkė Monika Puzauskaitė]. – Vilnius : Aukso žuvys, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 431, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-95287-8-6

Kostiumų drama : romanės / Vaiva Rykštaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 253, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0849-9 (jr.) : [21 Lt 19 ct]

Likimo nesugnuždyti : romanės / Petras Klusas. – Utena : Utenos spaustuvė, 2012 ([Utena : Utenos sp.]) : 176, [1] p. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-9955-35-124-5

Literatūros vadovėlis : 12 klasėi / Irena Kanisauskaitė, Loreta Mačianskaitė, Dalia Satkauskaitė ... [et al.]. – Vilnius : „Balų lankų“ leidyba, [2012]. – 2 d.

D. 1. – [2012] (Kaunas : Indigo print). – 199, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 16 000 egz. – ISBN 978-9955-23-600-9

D. 2 / Irena Kanisauskaitė, Loreta Mačianskaitė, Marius Mikalajūnas ... [et al.]. – [2012] (Kaunas : Indigo print). – 251, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 16 000 egz. – ISBN 978-9955-23-640-5

(Ne)palankūs vėjai Usynyje : [eiliuoti] gyvenimo strichai / Jonas Algirdas Belopetravičius. – Tauragnai [i.e. Utena] : Utenos spaustuvė, 2012 (Utena : Utenos sp.). – 82, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-9955-35-123-8

Parduodama : Mariana [15 metų, kaina sutartinė] / Iana Matei kartu su Anne Berthod ; iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 502, [1] p. – Trilogijos 1-oji knyga. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-609-01-0824-6 (jr.) : [34 Lt 19 ct

„Linkolnas“

Savaitės filmai

Ištrūkės Džango ****

Ekscentriškas „galvų medžiojas“ Šulcas (Christoph Waltz) gaudo pačius pavojingiausius laukinių Vakarų nusikaltėlius. Darbelis ne iš lengvųjų, todėl be gero pagalbininko neapsieisi. Bet kaip rasti tokį, kuris būtų ir patikimas, ir nelabai brangus? Juodaodis vergas béglys Džango (Jamie Foxx) – puikus kandidatas. Juolab kad jis turi ir savo motyvų – nori išgelbėti vergijoje likusią žmoną Brumhildą (Kerry Washington) ir atkerštyti sadistui plantatoriui (Leonardo DiCaprio). Naujas Quentino Tarantino filmas – fantazija spagecių vesternų ir 5-ojo dešimtmecio Holivudo filmų apie JAV Pietus tema. Kraujas liejasi gausiai, kitų tarantiniškų triukų taip pat nepristigis (JAV, 2012). (Vilnius)

Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti ***

Ar jau pasiligtė Bruce'o Williso, vaidinančio kietą vyruką? Džonas Makleinas atvyksta į Maskvą, kad išvaduotų iš kalėjimo savo nenuspėjamą sūnų – obuolys nuo obelis netoli nurieda. Bet šaltas Džono protas ir geležiniai raumenys ima grimzti Rusijos tikrovės voratinkliuose. Sūnus išipainiojęs į tokią keblią padėti, kad abiem vyrams prireiks sujungti pastangas – vėl išgelbėti ne tik pasaulį, bet ir pačius save (rež. John Moore, JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Linkolnas ***

Naujausias Stevano Spielbergo filmas, vienas iš pretendentų į šio sa-vaitgalio „Oskarus“, atkuria keli paskutinius audringus šešioliktojo JAV prezidento Abrahamo Lincolno gyvenimo ménnesius. Vyksa pilietinis karas, bet prezidentas sutelkia visas jėgas, kad išspręstų konfliktą, suvienytu šali ir panaikintu vergiją. Išskirtiniu moraliniu ryžtu ir didžiuole drąsa ap-dovanotas žmogus priims sprendimus, kurie nulems ateities kartų likimus. Pagrindinį vaidmenį sukūrė Danielis Day-Lewisas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Meilė kaip nuodai ***

...Ši vasara keturiolikmetei Anai pilna mažų ir didelių atradimų. Grįžusi vasaros atostogų iš katalikiškos internatinės mokyklos ji sužino, kad tėvas paliko šeimą. Mama ieško nusiraminimo jaunystės draugo kunigo draugijoje. Ana rūpinasi seneliu ir ruošiasi sutvirtinimo sakramentui. Tačiau bendraamžis Pjeras pažadina pauaglės seksualumą. Nauji potyriai su Pjeru, daugybė neatsakyti klausimų priverčia Aną suabejoti tikėjimui, savi-mi, šeima. Režisierė Katell Quillévére už šį debiutinį filmą pelnė Jeano Vigo prizą. Vaidina Clara Augarde, Lio, Michel Galabru, Stefano Cassetti, Thierry Neuvic, François Bernard (Prancūzija, 2010). (Vilnius)

Medžioklė ***

Filmas apie masinę psichožę, kurią sukélé įtarimai pedofilija. ...Po su-dėtingų skyrybų keturiaskimtmetis Lukas randa naują draugę, naują darbą ir stengiasi atkurti santykius su pauagliau sūnumi. Bet jam kažkas truko. Iš pradžių atrodo, kad tai nerėkišminga smulkmena. Kažkieno pastaba. Menkas melas. Bet Kalėdų išvakarėse, kai sninga ir spindi puošnios eglutės, melas ima didėti lyg sniego kamuolys. Miestelio gyventojus apima kolektinė isterija. Lukas yra priverstas kovoti už savo garbę ir gyvenimą. Lukas Thomo Vinterbergo filme suvaidinęs danų aktorius Madsas Mikkel森as pernai Kanuose apdovanotas už geriausią vyro vaidmenį (Dania, 2012). (Vilnius)

Skrydis ***

Naujame Roberto Zemeckio filme Denzelas Washingtonas vaidina patyrusį pilotą Vipą Vaitekerį, kuris išvengė avarijos ir sėkminges nutupdė lėktuvą. Vipas išgelbėjo šimtus gyvybių ir visi jų vadina didvyriu. Tačiau kuo daugiau aiškėja katastrofos detalių, tuo daugiau kyla klausimų, kas iš tikrųjų išyko lėktuve. Taip pat vaidina Don Cheadle, Kelly Reilly (JAV, 2012). (Vilnius)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

22–26, 28 d. – Sniego karalienė (3D, Rusija) – 13.20, 18.15; 27 d. – 13.20
22–28 d. – Sniego karalienė (Rusija) – 11, 15.45 (lietuvių k.); 11.20 (3D, rusų k.)
Aukšta klasė (JAV) – 12, 14.30, 17, 19.30, 22 val.
Linkolnas (JAV) – 11.40, 14.50, 18, 21.20
Gimė mylėti (Italija) – 18.40, 21.40
Svajonių komanda (Latvija) – 20.30
27 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 18.15
III. 2 d. – R. Wagnerio „Parsifalis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19 val.

22, 25–28 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 14.20, 16.50, 19.20, 22 val.; 23, 24 d. – 11.45, 14.20, 16.50, 19.20, 22 val.
22, 25–28 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 15.20, 18, 21.20; 23, 24 d. – 12.30, 15.20, 18, 21.20
22–28 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 13.30, 16.20, 19, 21.40
Rusų nuotykliai Las Vegase (Rusija) – 14.15, 16.30, 19, 21 val.
Žuviukas Nemo (3D, JAV) – 11, 13.40, 16.10
22, 25–28 d. – Nemirtingųjų kronikos: nuostabūs sutvėrimai (JAV) – 18.20; 23, 24 d. – 12.15, 18.20
22–28 d. – Vargdieniai (D. Britanija) – 19.15; 23 d. – 18 val.; 25 d. – 20.15
22 d. – Dviračiais per Altajų (rež. A. Gurevičius) – 17.30; 25 d. – 20.45
22 d. – Paslėptas veidas (Ispanija, Kolumbija) – 19.30; 23 d. – 20.15; 25 d. – 18.30; 27 d. – 21.45
22 d. – Optimisto istorija (JAV) – 21.15; 24 d. – 20 val.; 26 d. – 18.15; 27 d. – 19.15; 28 d. – 17.30
23 d. – 1410. Žinomas nežinomas Žalgiris (rež. A. Matonis) – 17.30
23 d. – Meilė kaip nuodai (Prancūzija) – 14.30; 24, 28 d. – 17 val.
23 d. – Sniego karalienė (Rusija) – 14, 16 val.; 24 d. – 14.15, 16 val.; 28 d. – 15.30
23 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 18.15; 24 d. – 18 val.; 26 d. – 20.30; 27 d. – 17.15; 28 d. – 20 val.
24 d. – Ištrūkės Džango (JAV) – 16.15; 28 d. – 18.30
24 d. – Tyli naktis (rež. M. Martinsonas) – 21.45
24 d. – Savaigalis su Pasaka. Muzikos ir poezijos spektaklis „Meilės laiškai žemei“ – 14 val.

Forum Cinemas Akropolis

22–28 d. – Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14.30, 16.45, 17.45; Sniego karalienė (Rusija) – 10.45 (lietuvių k.); 12.15 (3D, rusų k.)
Aukšta klasė (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15
Gimė mylėti (Italija) – 20 val.
Svajonių komanda (Latvija) – 19 val.
27 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 21.50
22–28 d. – Rusų nuotykliai Las Vegase (Rusija) – 11.30, 13.30, 15.45, 18.15, 20.45
Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 14, 16.30, 19.15, 21.40
Ana Karenina (D. Britanija) – 12, 14.45, 18, 21 val.
Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 13.15, 16.00, 18.30, 21.30; Nemirtingųjų kronikos: nuostabūs sutvėrimai (JAV) – 15, 17.30, 20.15; Žuviukas Nemo (3D, JAV) – 10.30, 12.45, 15.15
22, 25–28 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 17.45; Skrydis (JAV) – 21 val.

Vokiško kino dienos

26 d. – Oh Boy – 18.30; 27 d. – This ain't California – 17 val.; 27 d. – Parduotas vaikis – 19 val.; 28 d. – Storulės – 19 val.

Ozo kino salė

22, 26, 27 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 18 val.; 23, 28 d. – 16 val.
22 d. – Sapnas (Koreja) – 16 val.
23 d. – Duburys (rež. G. Lukšas) – 18 val.
26 d. – Varpas (rež. A. Stonys) – 16 val.; 27 d. – 17 val.; 26 d. – Igruški (rež. L. Lužytė) – 17 val.; 27 d. – Tėvas (rež. M. Sargsyan) – 16 val.; 28 d. – Zero 2 (rež. E. Velyvis) – 18 val.

ŠMC kino salė

22, 24 d. – Atnašavimo amžius (Filipinai) – 15.30
23 d. – Nepastebima kontrolė (Austrija) – 16 val.
23 d. – Medžioklė (Danija) – 18 val.; 24 d. – 13.30
27 d. – Berlynas Babilonas (Vokietija) – 18 val.
27 d. – Dvejų metų prie jūros (D. Britanija) – 19.30

27 d. – Oh Boy (Vokietija) – 17 val.

27 d. – Siena (Austrija, Vokietija) – 18.50

28 d. – Parduotas vaikis (Šveicarija, Vokietija) – 17 val.

28 d. – Čia aš, Helmutas (Vokietija, Šveicarija) – 17 val.

28 d. – Sunaikink tėvą (Austrija, Vokietija) – 19.20

25 d. – Lietuva. Anupas ir šiaups laiko (rež. J. Lingys, dok. f.) – 17.30

Ciklas „Karsono kinas“

23 d. – Kukis grižta (Čekija) – 14 val.

24 d. – Yp! (Nyderlandai) – 14 val.

Pasaka

22 d. – 7 dienos Havanoje (Ispanija, Prancūzija) – 18 val.; 23 d. – 15, 19.30; 24 d. – 19.15;

25 d. – 20.30; 27 d. – 21 val.; 28 d. – 16 val.

22 d. – Gimė mylėti (Italija) – 21 val.; 23 d. – 22 val.; 25 d. – 18 val.; 28 d. – 21.30

22 d. – Medžioklė (Danija) – 17 val.; 23 d. – 21 val.; 24 d. – 14 val.; 26 d. – 18 val.; 27 d. – 21.30

22 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 19.15

III. 2 d. – R. Wagnerio „Parsifalis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19 val.

22 d. – Prancūziska apgaulė (Prancūzija) – 17.45

22, 23 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 10.45, 13.15, 15.45, 18.15, 20.45, 23.15;

24–28 d. – 10.45, 13.15, 15.45, 18.15, 20.45

22, 23 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena

mirti (JAV) – 14, 16.15, 18.45, 21.30, 23.45;

24–28 d. – 14, 16.15, 18.45, 21.30

22–28 d. – Žuviukas Nemo (3D, JAV) – 10.15, 12.45, 14.30

22, 23 d. – Rusų nuotykliai Las Vegase (Rusija) – 19.30, 22, 23.59; 24–28 d. – 19.30, 22 val.

22–25, 27, 28 d. – Nemirtingųjų kronikos: nuostabūs sutvėrimai (JAV) – 12, 17.45; 26 d. –

12 val.; 22–28 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 15, 20.30

22, 23 d. – Jonukas ir Grytutė: raganų me-džiojotai (JAV) – 23 val.

22–28 d. – Legendos susivienija (JAV) – 11.45

23, 24 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 11 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

22–28 d. – Sniego karalienė (3D, Rusija) – 12.30, 15.15, 17.30; Sniego karalienė (Rusija) –

10.30

22, 23 d. – Aukšta klasė (JAV) – 13.30, 21.30; 24–28 d. – Gimė mylėti (Italija) – 21.45

27 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 19.15

22 d. – Medžioklė (Danija) – 17 val.

22, 23, 25–28 d. – Valentinas vienas (rež.

D. Ulvydas) – 15.45, 18.15, 19.15, 20.45,

22 val.; 24 d. – 15.45, 18.15, 20.45, 22 val.